Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

Сэй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

1921 оной ...21-нээ гарана | № 222 (13936) | 1972 оной сентябрийн 20, среда | Сэн 2 мүнгэн

ССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ СЕССИ

...наймадахи зарлалай Верховно Соведэй IV ...сессиин сентябриин 19-нэй үдэр Кремль соо

...Верховно Соведэй Союзай Соведэй засе... 10 часта СССР-эй Верховно Соведэй па... заседаниин зал соо нээгдээ.

...И. Брежневые, В. В. Гришинние, Ф. Д. Ку... Т. Мазуровые, М. А. Сусловые, В. В. Щер... С. Соломенцевые, И. В. Капитоновые, К. Ф. ...депутадууд нэрьемэ, удаан альга ташалгаар

...эр һууһан Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ ...П. Шитиков сессинүүдэй хоорондохи үе соо ...депутадууд Н. И. Крылов, К. К. Николаев, ...ов, И. И. Федунец, И. И. Чугунов гэгшэдэй ...дээрээ ёһолхые дурадхаба.

...шэнээр һунгагдаһан депутадуудай этигэм...энүүдые шалгаһан тухай Мандатна комис... соносогдоо.

...Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй заседани үглөөнэй 11 часта СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай заседаниин зал соо нээгдэбэ.

Нүхэд **Д. С. Полянскиие, А. Н. Шелепениие, Б. Н Пономаревые** депутадууд альга ташалгаар угтаба.

Түрүүлэгшээр һууһан Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшээр депутат **Я. С. Насриддинова** сессинүүдэй хоорондохи үе соо наһа бараһан депутадууд М. В. Захаров, А. Е. Корнейчук, Т. Я. Лаптандер, С. С. Маряхин, К. А. Самедов гэгшэдэй дурасхаал хүл дээрээ бодожо ёһолхые дурадхаба.

Удаа тээнь шэнээр һунгагдаһан депутадуудай этигэмжэ түлөөлэлгэнүүдые шалгаһан тухай Мандатна комиссиин элидхэл соносогдоо.

Хоёр палатын депутадууд сессиин нимэ зүблэхэ зүйлые нэгэн дуугаар баталаа:

1. Байгаалиие саашадаа бүри һайнаар сахин хамгаалха ба байгаалиин баялигуудые ашагтайгаар хэрэглэхэ хэмжээнүүд тухай.
2. СССР доторхи ажалшадай депутадуудай Соведэй депутадуудай дүрим тушаа хуулиин проект тухай.
3. СССР-эй Верховно сүүдые һунгалга.
4. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталха тухай.

Тэрэшэлэн сессиин хүдэлмэриин гурим баталагдаба.

***

СССР-эй наймадахи зарлалай Верховно Соведэй дүрбэдэхи сессиин Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй хамтын заседани үдэрэй 12 часта Кремлиин Ехэ ордон соо, СССР-эй Верховно Соведэй заседанинуудай зал дотор эхилээ.

Депутадууд ба айлшад хүл дээрээ байжа, нүхэд **Л. И. Брежневые, В. В. Гришиниие, А. Н. Косыгиниие, Ф. Д. Кулаковые, К. Т. Мазуровые, Н. В. Подгорные, Д. С. Полянскиие, М. А. Сусловые, А. Н. Шелепиниие. В. В. Щербицкиие, Ю. В. Андроповые, Б. Н. Пономаревые, М. С. Соломенцевые, И. В. Капитоновые, К. Ф Катушевые** нэрьемэ, удаан альга ташалгаар угтаба.

СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **Я. С. Насриддинова** хоёр палатын хамтын заседаниие нээгээ.

(ТАСС).

СССР-эй Верховно Соведэй Палатануудай саг үргэлжын комиссинуудта

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй хуули һанамжалан дурадхаха комиссинуудай ба мандатна комиссинуудай хамтын заседани сентябриин 18-да Кремль соо болобо.

Союзай Соведэй хуули һанамжалан дурадхаха комиссиин түрүүлэгшэ И. В. Капитонов СССР доторхи ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй депутадуудай дүрим тухай хуулиин проект бэлдэхэ хүдэлмэриин дүүрэһэн тухай заседани дээрэ мэдээсээ.

Эдэ комиссинууд «СССР доторхи ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй депутадуудай дүрим тухай» СССР-эй хуулиин проектые баталаад, тэрээниие СССР-эй Верховно Соведэй зүбшэн хэлсэлгэдэ табиха кэжэ шиидхэбэ.

Комиссинуудай түрүүлэгшэнэр И. В. Капитонов, И. Г. Кэбин, В. Н. Титов, В. В. Шевченко гэгшэд заседаниие хүтэлбэрилбэ. Национальностьнуудай Соведэй Мандатна комиссиин түрүүлэгшэ В. В. Шевченко заседаниие хүтэлөө.

Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшэ Я. С. Насриддинова, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. П. Георгадзе, СССР-эй верховно сүүдэй түрүүлэгшэ А. Ф. Горкин, СССР-эй генеральна прокурор Р. А. Руденко, СССР-эй юстицын министр В. Н. Теребилов гэгшэд заседанида хабаадаба.

* * *

Гаража ошогшодой орондо һунгуулиин зарим округуудһаа шэнээр һунгагдаһан депутадуудай этигэмжэ түлөөлэлтэнүүд СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй мандатна комиссинуудай заседани дээрэ тус тустаа шалгагдаба.

(ТАСС).

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

СССР-эй VIII зарлалай Верховно Соведэй IV сессиин урда тээхэнэ, сентябриин 18-да Кремль соо СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй заседани болобо. Президиумэй гэшүүд СССР-эй Верховно Соведэй болохоёо байгаа сессиин зүблэхэ зүйлтэй, хүдэлмэриин гуримтай холбоотой асуудалнуудые зүбшэн хэлсээд, зохихо тогтоолнуудые баталан абаа.

(ТАСС).

СССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПАЛАТАНУУДАЙ СТАРЕЙШИНЭНҮҮДЭЙ СОВЕДҮҮДЭЙ ЗАСЕДАНИ

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй Старейшинэнүүдэй соведүүдэй хамтын заседани Кремль соо сентябриин 18-да болоо.

Союзна, автономито республикануудһаа, хизаарнууд ба областьнуудһаа һунгагдаһан СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудай делегацинуудай түлөөлэгшэд СССР-эй VIII зарлалай Верховно Соведэй дүрбэдэхи сессиин зүблэхэ зүйл ба хүдэлмэриин гуримые зүбшэн хэлсэбэ.

Эдэ асуудалнуудаар СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшэ Я. С. Насриддинова, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. П. Георгадзе мэдээсэлнүүдые хэбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ А. П. Шитиков заседаниие хүтэлбэрилбэ.

ООН-ой ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙН СЕССИ ДЭЭРЭ

НЬЮ-ИОРК. (ТАСС). Советскэ Союзай делегациин толгойлогшо, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXVII сессиин хүдэлмэридэ хабаадахын тула Нью-Йорк ерээ.

Совет делегаци ООН-ной Генеральна Ассамблейн XXVII сессидэ хабаадахын тула Нью Йорк ерээ, уласхоорондын шахардуу байдал саашадань һуларуулха ба амгалан байдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ энэ сесси хубитаяа оруулха байха гээд найдана гэжэ А. А. Громыко аэропорт дээрэ мэдүүлбэ. Уласхоорондын хэдэ хэдэн асуудалнуудые шиидхэхэ, амгалан ёһоор харилсан оршолгын үндэһөөр гүрэнүүдэй хоорондын харилсаа заһаруулха ба һайжаруулха хэрэгтэ зарим тэды амжалтанууд туйлагдаа. Тингэбэшье нилээд ехэ юумэн хэгдэхэ ёһотой байна. Бүхэдэлхэйн эмхи бологшо ООН амгалан байдалай аша туһада гүрэнүүдэй оролдолго хүсэлэлгэнүүдые нэгэдхэхэ бага бэшэ арга боломжотой, энэ асуудалаар бүри эрид шууд ябуулгануудые хэхыень арадууд хүлеэнэ гэжэ СССР-эй делегациин толгойлогшо тусхайлан тэмдэглэбэ.

— Сэрэгэй хёмороонуудай зайсуулагдаха, дайнай гуламтануудай усадхагдаха ябадалай дулдыдахаар эгээн шухала асуудалнуудта Генеральна Ассамблейн сессиин анхарал хандуулха шухала. Советскэ правительство энэ асуудал шиидхэлгэдэ туһа хүргэхые оролдон, «Уласхоорондын харилсаанда хүсэ хэрэглэхэгүй ба ядерна зэбсэг хэрэглэлгые хэтын хэтэдэ хорихо тухай» асуудал ООН-ой Генеральна Ассамблейн зүбшэн хэлсэлгэдэ табяа, — гэжэ А. А. Громыко хэлэбэ.

Арадуудай хүсэл эрмэлзэлдэ, ООН-ой Уставай гол ёһонуудта зүришэхөөр хүсэ хэрэглэхэгүй гэһэн бата ба лаб уялгануудые гүрэнүүдэй даажа абаа һаань, ядерна зэбсэг хэрэглэлгые тэдэнэй хэтын хэтэдэ хорёо һаань, уласхоорондын оршон байдал заһаруулан һайжаруулха, уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлхэ, эзэрхэг түримхэй добтолгын аюул зайсуулха щэнэ ехэ алхам хэгдэхэ байха.

Ерэхэ неделидэ Генеральна Ассамблейн зүбшэн хэлсэхэ асуудалнуудые бүтэмжэтэйгөөр шиидхэхын тула Совет делегаци бусад бүхы гүрэнүүдэй делегацинуудтай харилсаа холбоо хэхээр бэлэн байна гэжэ СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр мэдүүлбэ.

ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXVII сессидэ хабаадаха УССР-эй делегациин толгойлогшо, УССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Г. Г. Шевель, БССР-эй делегациин толгойлогшо, БССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Гуринович гэгшэд энэл үдэр Нью-Йорк ерээ.

Совет-ирак хөөрэлдөөнүүд дүүрэбэ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай, Араб социалис дэбжэлтэ (БААС) гэжэ партиин нютагай хүтэлбэриин Генеральна секретарь, Революционно командованиин Соведэй Түрүүлэгшэ, Ирагай Республикын Президент Ахамед Хасан аль-Бакрай хоорондын хөөрэлдөөнүүд сентябриин 18-да Кремль соо болоод дүүрэбэ.

Совет-ирагай харилсаае бүхы талаарнь, Советскэ Союзай ба Ирагай Республикын хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон тухай договорой үндэһөөр бэхижүүлхэ асуудалнууд хани ёһоной, үгэеэ ойлголсолгын оршон байдалда зүбшэн хэлсэгдэбэ. Тэрэшэлэн мүнөөнэй уласхоорондын байдалда хабаатай шухала асуудалнууд зүбшэлэгдөө.

Хамтын коммюнике тунхаглаха гэжэ хэлсэгдэбэ.

(ТАСС).

...РЯА ХУРЯАЛГАДА БҮХЫ ХҮСЭЕЭ ЭЛСҮҮЛЭЕ

...ЙМАГ ...ООГОО ...РҮҮЛЭН

...» колхозой таряашад болон меха...нууд түсэбтэ табан жэлэй хоёрдохи ...таряа хуряалгые хэзээ хэзээнэйхиһээ ...мтайгаар ябуулжа шадаа гэхэдэ ал...гүй. Мүнөө жэлдэ тус ажахы 3350 ...шэниисэ тариһан юм

...ондо сагай уларилай муу байбашье, ...механизаторнууд орооһо таряанай муу ...а хуряажа абаба. Энэ халуун ха...дын таряалан дээрэ 23 комбайн үг...тэйһээ һүниин 11—12 саг болотор хү... Ажахын түрүү комбайнернууд Вик...рович Архипов, Степан Демидович гэгшэд тус тустаа 2800—2750 цент...р суглуулба. Комсомол хүбүүн Ва...банов аха нүхэдһөө балайшье холо ... Энэ нүхэрнай залуу комбайнернуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүүлэн гаража, ВЛКСМ-эй райкомой дамжуулгын вымпелдэ хүртөө.

Эндэхи механизаторнууд 2—3 үдэрэй туршада 600 гектарай обёос хуряажа, таряа хадалгаяа сүм дүүргэһэн байна.

Таряашад мүнөө жэлдэ Эхэ орондоо 10 мянган центнер орооһо таряа худалдаха түсэбтэй. юм. Ажахын таряашад мүнөө үедэ 7500 центнер орооһо тушаагаад байна

Хонхолын таряашадай жэшээгээр таряа хуряалгаяа богони болзорто, һайн шанартайгаар дүүргэхэ, таряалан дээрэхи һолоомо суглуулха, намарай паар хахалха хүдэлмэриеэ жэгдэ ябуулна. Эндэ 210 гектар дээрэхи һолоомон суглуулагдажа сомогдобо. Намарай паар хахалалгада 10 трактор үдэр һүнигүй хүдэлнэ. Эндэ 900 гаран гектар паар эрхим һайнаар хахалагдаад байна.

Эдэ бүгэдэ механизаторнуудай эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлһэнэйнь аша үрэ болоно.

В. АРСЕНТЬЕВ,
«Победа» колхозой главна агроном.

Бэшүүрэй аймаг.

ГРАФИГҺАА ГЭЭГДЭНЭГҮЙ

Таряагаа комплексно аргаар, амяарлан хуряаха, орооһоёо гээлтэ хоролтодо оруулхагүй, үрэһэ хүрэнгэеэ намартаа сэбэрлэжэ, тарилгын шанарта хүргэхэ, гүрэндөө шадаал һаа ехэ таряа худалдаха гэжэ шиидэһэн Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозойхидой үүсхэлые, манай механизаторнууд, таряашад халуунаар дэмжэһэн байна. Энэ жэлэй таряа хуряалгада тиигэжэ бүхы мэргэжэл, шадабаряа гаргана.

Колхознай 3.900 гектарай таряа хуряаха аад, мүнөө тэрэнэйнгээ 3.400 гектарыень амяарлан хадаад байна. Энэ хүдэлмэри 8 үдэрэй туршада хэгдээ. Мүнөө үедэ баалнуудые суглуулан сохихо хүдэлмэри түлэг дундаа. Эдэ үдэрнүүдтэ 1.667 гектарай таряан хуряагдажа абтаа. Колхозой тоог дээрэ 20 мянга гаран центнер орооһон буулгагдаа.

Тоог дээрэ орооһон тарлан түргэнөөр сэбэрлэгдэжэ, гүрэндэ тушаагдана, үрэһэндэ хаагдана. Һүүлэй мэдээгээр колхознай 3 мянга гаран центнер таряа гүрэнэй бэлэдхэлэй пунктда оруулаа.

Энэ жэлдэ сагай уларил барагүй, ган гасуур болоошье һаа, колхозой таряалан дээрэһээ бараг һайн ургаса хуряагдажа байна. Колхозой механизаторнуудай оролдосотой һайнаар ажаллаһанай, эрхим шанартай, һайн сортын үрэһэ хэрэглэһэнэй, мүн минеральна үтэгжүүлгэ, гербицид гэхэ мэтые тараадаг болоһоной ашаар гектар бүриһөө дунда зэргээр 12,1 центнер таряан хуряагдана. Паар дээрэ таригдаһан шэниисын талмайн гектар бүриһөө. 20-ёод центнер ургаса гарана. Бүхыдөө гектар бүхэнһөө 14 центнер шэниисэ хуряаха гэһэн түсэбөө дүүргэхээр байнабди.

Таряа хадалга, хуряалга дээрэ габшагай бэрхээр ажаллажа байһан механизаторнууд олон. Жэшээнь, комбайнер Анатолий Афанасьевич Игумнов 376 гектарай таряа амяарлан хадаад, 55 гектарайхииень суглуулжа абанхай. Комбайнернууд Владимир Николаевич Непомнящих, Иван Фадеевич Савельев, Василий Александрович Назимов болон бусад мүн лэ эды шэнээн таряа хадажа, хуряажа, түрүүшүүлэй зэргэдэ гаранхай.

Бүхыдөө колхозой таряалан дээрэ 21 комбайн хүдэлгэгдэнэ. Тэдэниие һаадгүйгөөр ябуулхын тула комбайнернуудта техническэ туһаламжа хүргэхэ үүргэтэй 4—4 хүнһөө бүридэһэн мастер-наладчигууд тусхай автомашинаар ябадаг. Тиигэжэ комбайнуудай эбдэржэ, ехээр һаатаха баримтанууд усадхагданхай. Комбайнууд гурбан томо бүлэг болгогдожо хүдэлгэгдэнэ. Энэ ушарта автомашинануудые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, комбайнуудта техническэ харууһалга саг соонь хэхэ, комбайнернуудай дунда социалис мүрысөө аша үрэ ехэтэйгээр эмхидхэхэ арга олгоно бшуу.

Энэ жэл малаи тэжээлэй урдынхиһаа бага бэлэдхэгдэһэниие хараада абажа, һолоомоёо гээлтэгүйгөөр суглуулха, сомохо, намарай паар хахалха хүдэлмэридэ ехэ анхарал табигдана. Һүүлэй мэдээгээр, мянга гаран гектарай һолоомон хуряагданхай. Эндэ оньһожоруулагдамал тусхай отрядууд ажаллана, һолоомо полиин захада гаргагдан һүрилэгдэнэ.

Шэнэ ургаса хуряалга колхозой 2-дохи отделенидэ хурданаар ябуулагдана. Эдэнэр үглөө мүнөө таряагаа хуряажа дүүргэхэнь. Колхознай һаяын үдэрнүүдтэ таряагаа амбаартаа оруулжа дүүргэхээр.

Һүүлэй үдэрнүүдтэ хартаабха малталга эхилээ. 50 гектар хартаабхын 15 гектарынь малтагдажа, гектар бүриһөө 70 центнерһээ үлүүхэн ургаса хуряагдана. Гүрэндэ 160 тонно хартаабха худалдаха түсэбөө 200 тоннодо хүргэхэ байнабди. Мүнөө түрүүшын 56 тонно хартаабха гүрэндэ тушаагдаа.

Хэды бэрхэшээлнүүдэй тохёолдоошье һаа, колхозоймнай гэшүүд абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлжэ, СССР-эй алдарта ойе ажалай бэлэгээр угтаха байһаниинь дамжаггүй.

А. СОКОВИКОВ,
Хяагтын аймагай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

ХУРЯАЛГАЯА ДҮҮРГЭХЭ ДҮТЭЛӨӨ

...болгогдон сабшагданхай, — гэжэ колхозой главна агроном Алексей Будаевич Эрдынеев манда хөөрэнэ.

Таряа хуряалга—бүгэдын хэрэг. Тиимэһээ энэ харюусалгатай хүдэлмэриеэ саг болзортонь, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абаха, таряалан дээрэхи һолоомо дары суглуулха, намарай паар хахалха хүдэлмэриеэ тэгшэ ябуулхын тула механизаторнууд бүхы шадабарияа гарган ажаллажа байнхай.

Хүдөө ажахын институдай 82 студент, Мухар-Шэбэрэй АТХ-гай 15 жолоошон тус колхозой тоог, таряалан дээрэ ажаллана.

— Би гурбадахи намараа эндэ ажалланаб. «ГАЗ-53» түхэлэй автомашинаараа үдэрэй туршада 8—9 эрьесэ хэжэ, 36 тонно орооһо таряалан дээрэһээ зөөнэб, — гэжэ АТХ-гай эрхим жолоошон коммунис ажалай ударник Илья Коденев манда хөөрэнэ.

Колхозой эрхим комбайнернуудай нэгэн Евгений Семенов 450 гектарай шэниисэ баал болгон сабшаһанайнгаа удаа, мүн тэды шэнээн талмайн таряанай баал суглуулаад байна. Комбайнернууд Жамбал Гармаев, Даша-Молон Цыбенов, Цыренжап Дашиев болон бусад халаан бүриингөө даабариие 150—160 процент дүүргэжэ, мүн түрүүшүүлэй зэргэдэ ябана.

Ажахын томодхогдоһон хоёр тоог дээрэ 10.000 гаран центнер орооһон хээрэһээ асарагданхай сэбэрлэгдэнэ. Эндэ студентнэр үдэр һүнигүй ажаллана.

Механизаторнууд сэлмэт үдэр бүхэниие алдангүй, машина техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, таряа хуряалгаяа хараалһан болзортоо дүүргэхын түлөө шармайн ажаллана.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. АТХ-гай жолоошон И. Коденев. 2. Хоёрдохи отделениин таряалан дээрэ. 3. Гурбадахи отделениин эрхим комбайнер Ж. Гармаев.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

...эрэй аймагай ...на» колхозой та...хүсэтэ комбайн ...аан үдэр һүнигүй ...нхой. Түгнын нэ... талада оршодог ...лан дээрэ хүрэ...ай, зургаан ком...ойнһоо һубарин, ...бана.

...а. зунай түрүү...та хура бороо ...ряанай ургасада ...ол оруулаа. Гэ...най механизатор...үриһөө арба га...рооһо хуряана. ...һада 33 комбайн ...лотор хүдэлгэг...байдалаар манда ...ай таряан баал

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ ГҮРЭНДЭ ОРООҺО ТАРЯА ХУДАЛДАХА ТҮСЭБЭЙ ХЭР ДҮҮРГЭГДЭЖЭ БАЙҺАН ТУХАЙ 1972 ОНОЙ СЕНТЯБРИИН 16-най МЭДЭЭН

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Тушаагдаһаниинь (нэмэлтэ даабаритангаар)
Баргажанай	44
Бэшүүрэй	48
Зэдын	—
Яруунын	—
Загарайн	17
Захааминай	15
Кабанскын	20
Хэжэнгын	—
Хурамхаанай	12
Хяагтын	25
Мухар-Шэбэрэй	14
Прибайкалиин	36
Сэлэнгын	—
Түнхэнэй	19
Улаан-Үдын	9
Хорин	—
Республика бүхыдөө	17

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

НҮХЭР И. А. КУЗНЕЦОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Граждан дайнай жэлнүүдтэ Буряад орондо революционно эдэбхитэй хүдэлмэри ябуулһанайнь түлөө, түрэһөөр 75 наһатай болоһонтойнь дашарамдуулан, нүхэр **Кузнецов** Иван Алексеевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретариин түлөө Президиумэй гэшүүн Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1972 оной сентябриин 19.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

НҮХЭР А. М. АПТРАШИТОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын сэрэгэй комиссариадуудта удаан саг соо амжалтатай һайнаар алба хэһэнэйнь түлөө, түрэһөөр 50 наһатай болоһонтойнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй сэрэгэй комиссариадай таһагай начальник нүхэр **Аптрашитов** Аптрашит Мухтаровичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретариин түлөө Президиумэй гэшүүн Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Улаан-Үдэ Соведүүдэй байшан. 1972 оной сентябриин 19.

КПСС-эй райкомуудhаа мэдээсэнэ

СЕКРЕТАРЬНАРАЙ ҺУРАЛСАЛ

УЛААН-ҮДЭ. КПСС-эй Советскэ райком парторганизацинуудай секретарьнарай нэгэ үдэрэй семинар үнгэргэбэ. Семинарай хүдэлмэрине партиин райкомой нэгэдэхи секретарь С. Н. Булдаев нээгээ. Эхин организацинуудта боложо эхилhэн тоосоото hунгалтын суглаануудые эмхитэйгээр, hайн бэлэдхэлтэйгээр, политическэ үндэр хэмжээндэ үнгэргэхэ талаар парторганизацинуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай элидхэл КПСС-эй райкомой эмхидхэлэй таhагые даагша З. А. Самойлова хэhэн байна.

Удаань КПСС-эй райкомой секретарь М. Н. Шадонов районой коллективүүдэй юhэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ абаhан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ талаар партийна организацинуудай үмэнэхи зорилгонууд тухай элидхэбэ.

СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо бэлдэлгэтэй дашарамдуулан ажалшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри улам үргэнөөр эмхидхэн ябуулха асуудалаар КПСС-эй райкомой пропаганда ба агитациин таhагые даагша Ю. Ж. Батуев үгэ хэлээ. Эхин организацинуудта партийна хэрэг хүтэлбэрилхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай шэнэ инструкциин гол асуудалнуудтай семинарта хабаадагшад танилсаа. Энэ асуудалаар КПСС-эй райкомой юрэнхы таhагые даагша А. А. Желтая үгэ хэлэhэн байна.

Манай корр.

Семинар болобо

КПСС-эй Загарайн райкомдо партийна эхин болон цехүүдэй парторганизацинуудай секретарьнарай семинар болобо. Аймагай колхоз болон совхозуудай, промышленна пре[illegible]иятинуудай хүдэлмэриин зарим дүнгүүд ба саашанхи зорилгонууд тухай элидхэл КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Д. С. Санжимитыпов хээ.

Найма hарын дүн сорголходо, зарим предприятинууд хараалhан түсэбөө, абаhан социалис уялгануудаа дүүргээгүй байба гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ. Тэдэнэй тоодо Онохойн модоной комбинат, Элхиин авто-заhабарилгын завод, Үнэгэтэйн плодово-овощной завод оролсоно. Тэрэшэлэн мал ажалай продукци абалга ба худалдалгаар гээгдэлдэ ороhон колхоз, совхозуудай партийна организацинуудай хүдэлмэри шүүмжэлэгдээ. Илангаяа Эрхирэгэй, Онохойн совхозууд hүгүрэндэ худалдалгаар ехэхэн гээгдэжэ ябана.

Саашадаа элидхэлшэ аймагай партийна организациин үмэнэ байhан зорилгонууд тушаа дэлгэрэнгыгээр тогтоо.

СССР-эй 50 жэлэй ойдо бэлдэлгэтэй дашарамдуулан, ажалшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри hайжаруулха тухай ехэ хөөрэлдөөн семинар дээрэ болобо. Түс асуудалаар партиин райкомой секретарь Ю. М. Сахаровский элидхэhэн байна.

Аймагай партийна организаци дотор партиин гэшүүнэй түлбэриин хэр байhан тухай асуудалда райкомой шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ И. Ф. Сиротин тогтобо.

Тоосоото hунгалтын партийна суглаануудтай дашарамдуулан, партийно-амхидхэлэй хүдэлмэриин зарим асуудалнууд тухай КПСС-эй райкомой таhагые даагша Д. Д. Дашицыренов хөөрэжэ үгэбэ. Партийна суглаанда яажа бэлдэдэг, үнгэргэдэг дүй дүршэл тухайгаа Онохойн модоной комбинадай парткомой секретарь Н. Т. Маслов элидхэбэ. Тиихэдэ партийна документнүүдые hэлгэлгэдэ бэлдэлгын ямар хүдэлмэриин ябуулагдажа байhан тухай Эрхирэгэй совхозой парткомой секретарь А. Б. Цырендоржиев сугларгашадта хөөрэжэ үгөө.

Манай штатнабэшэ корр.

ХОЙТО ЖЭЛЭЙ УРГАСЫН ТҮЛӨӨ

Баян ургаса абаха гэжэ колхозоймнай механизаторнууд, таряашад жэл бүри оролдоно. Байгша ондо сагай уларилай хэды бэрхэтэй байбашье, тарянай ургаса муу бэшэ. Мүнөө үедэ 2427 гектар тарянай 927 гектарайнь ургаса хуряагдажа, гектар бүриhөө 12,2 центнер орооhон абтаба.

Тиихэдэ колхозоймнай механизаторнууд тарягаа хуряаха зуураа ерэхэ жэлэй ургаса тухай мартанагүй. Комбайнуудай поли дээрэhээ гарахалаар лэ hолоомонинь сүлүүлагдажа, намарай паар хахалагдана. Мүнөө 500 гектарай hолоомон hүрилэгдээд, 460 гектар намарай паар элдүүрилэгдэбэ. Гадна 100 гектар газарта минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаад байна.

Механизаторнуудай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ А. Ж. Тунгриков, М. Ф. Пятницкий гэгшэд түрүүлжэ ябана. Жэшээнь, А. Ж. Тунгриков 130 гектар хуряажа, 1.600 центнер, М. Ф. Пятницкий 125 гектар дээрэhээ 1500 центнер орооhо хуряажа абаа.

Дүршэл ехэтэй трактористнар А. Б. Сагадаев, А. И. Асламов, М. И. Ломоносов гэгшэд hолоомо hүрилхэ, намарай паар хахалха, тариалан үтэгжүүлхэ ажалдаа шалгарнад. Тэдэнэр халаанайнгаа даабариие 140—130 процент дүүргэнэ. Механизаторнуудай ажалайнь шанар hайн.

Энэ hарын хорин болотор гүрэндөө орооhо худалдаха түсэбөө дүүргэхэ зорилготойбди.

П. МАДЫЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.
Түнхэнэй «Маяк» колхоз.

Эрхимлэгшэд тодорбо

Торийн совхозой үбhэ хуряалгада хабаадагшадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые ажахын партийна комитет, дирекци, профсоюзай рабочком hаяхан согсолжо, эрхимлэжэ гарагшадые тодорхойлбо. Энэ ажахын хүдэлмэрилэгшэд байгша ондо хамтадаа 17 мянга гаран центнер үбhэ сабшажа абаhан байна.

Коммунист С. А. Борисовай хүтэлбэрилhэн звено бултанhаа hайн үрэ дүнгүүдые туйлажа, ажахы соогоо нэгэдэхи hуури эзэлээ. Энэ звеногой гэшүүд Байба гэжэ газарта ажаллажа, хамтадаа 2300 центнер үбhэ хуряагаа гэхэ гү, али түсэбөө 126 процент дүүргэhэн байна. Звеногой гэшүүн бүридэ абажа хараха болоо hаа, түс бүринь 150 центнер үбhэ хуряажа абаhан байна.

Тэжээл бэлэдхэлгын үедэ эрхимээр хүдэлжэ, түсэбөө үлүүлэн дүүргэhэн нүхэр Борисовай звенодо 125 түхэриг мүнгэн шан барюулагдажа, совхозой дирекци, партийна комитедэй ба профсоюзай рабочкомой зүгhөө hайшаалда хүртэhэн байха юм.

В. БАШАРОВ.
Зэдын аймаг.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

КОММУНИСТ БА ТАРЯА ХУРЯАЛГА

Тарян гээшэ арадай баялиг, хүн зоной ажабайдал улам hайжаруулха шухала эрхэ нүхэсэлнүүдэй нэгэн. Тиимэhээ таряа хуряалга хадаа эгээн харюусалгатай, гүрэн түрын удха шанартай хэрэг гэжэ тоологдодог. Колхозоймнай механизаторнууд орооhото ургамалнуудай тогтууритай баян ургаса жэл бүри ургуулжа, гүрэндөө ехээр тушаадаг, ниитынгээ малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэдэг заншалтай.

Сагай уларилай энэ жэлдэ бэрхэтэй байбашье, ажахын полинуудай ургасань яhала hайн байшоо. Түүхэтэ ойн хүндэлэлдэ зорюулжа, hайнаар ургуулhан тарягаа богони болзорто, гээлтэдэ оруулангүй, hайн шанартайгаар хуряажа, амбаартаа оруулха, гүрэнэй түсэб үлүүлэн дүүргэхэ, адууhа малдаа бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ, ерэхэ жэлэй ургасын хүрэнгын үрэhэ хэрэгтэй соонь хаажа абаха, страховой жаса байгуулха, колхознигуудтаа тоосохо гэхэ мэтэ шухала асуудалнууд бидэнэй урда табигдана. Хуряалгын бүхы хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэхэ, хүтэлбэрилхэ, хүн зоной эдэбхи үүсхэл, урма зориг бадаруулха зорилгоор ажахынгаа эрхэ байдалда тааруу, үрэ ехэтэй мүрысөөнэй, урмашуулгын гурим зохёожо, механизатор, тарияашан бүхэнтэй танилсуулха гээшэ партийна организациин, бүхы коммунистнуудай уялгань мүн болоно. Энэ талаар бидэ өөрын дүй дүршэлтэй, онол аргатай болонхойбди. Юуб гэхэдэ, хүдөө ажахын шухала кампаниин үедэ эмхидхэгдэдэг мүрысөөн манда гуримшаhан, түхэл маягаа олоhон гэжэ тоолодогбди. Эндэ нэн түрүүн үйлэдбэриин хэрэгтэ коммунистнуудай үзүүлдэг нүлөөн тон ехэ үүргэ дүүргэдэг гэжэ онсо тэмдэглэлтэй.

Би энэ бэшэг соогоо таряа хуряалга дээрэ коммунистнуудай хүсые ямараар хубаарилан табиhан, тэдэнэй эдэбхитэ хэрэг, түрүү ябаха үүргэ ба нүлөөн тухай хөөрэхэмни.

Таряа хуряалгада орохын бүри урда тээ отделени бүхэндэ партийна суглаан боложо, энэ жэлэй ургаса хуряалгын өөрын онсо шэнжэ, коммунист бүхэнэй урда табигдаха харюусалга тухай зүбшэн хэлсэhэн, политинформатор, агитаторнууд арадай хиналтын пост, партийна бүлэгүүд баталагдаhан, таряа хуряалгада хабаадагшадай дунда ябуулагдаха ниитэ ойлгууламжын хүдэлмэриин түсэб зохёогдоhон юм.

Мүнөө колхозоймнай табан отделениин үргэн уужам полинууд дээгүүр ойн баярта жэлэй таряа хуряалга түлэг дундаа ябажа байна. Эндэ дэлгэрhэн мүрысөөнэй тугые коммунистнууд дээрэ үргэжэ ябана. Тракторна бригада бүхэндэ 5—7 хүнhөө бүридэhэн партийна бүлэг, арадай хиналтын пост байгуулагданхай. Жэшээнь, комбайнер М. И. Сафонов, тракторист Д-Ц. Г. Багабгаев, тоо бүридхэлшэ Н. В. Лизунов. партийна эхин организациин секретарь, тракторна бригадын бригадир Т. Н. Михаханов болон бусад коммунистнууд партийна бүлэг хүтэлбэрилнэ. Бүхыдөө хуряалгын эгээл харюусалгатай участогуудта байгуулагдаhан партийна табан бүлэгүүдэй бүридэлдэ ажахын бүхы коммунистнуудай хахадhаа олонхинь гэхэ гү, али 60 гаран хүн оронхой. Бүлэгэй гэшүүн бүхэнэй үмэнэ коллектив соо юун болоноб, тэрэниие hайн мэдэжэ байха, хэн ажалдаа шэнэ онол арга, түрүү дүй дүршэл хэрэглэнэб, тэдэниие бултанай дунда үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, хэн өөрынгөө даалhан хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр ханданаб, тэрэниие дээрэhээ захиралта хүлеэжэ байнгүй, байра дээрэнь түргэн хэмжээ абаха гэhэн зорилго табигданхай. Гадна бүлэгэй гэшүүн бүхэн түсхай уялгата даабаритай.

Хуряалгын түрүүшын үдэрhөө механизаторнууд болон тарияшадай дунда дэлгэрhэн мүрысөөн үдэр бүри улам шангадана. Энэ мүрысөөндэ Т. Н. Михахановай хүтэлбэрилдэг тракторна 2-дохи бригадын механизаторнууд эрхимлэжэ ябана. Бригадын коллектив 1255 гектар шэнисэ, 250 гектар обёос ойрын үдэрнүүдтэ хуряажа дүүргэхэнь. Тэдэнэр 10.783 центнер таряа суглуулан сохижо, 3500 центнер орооhо гүрэндөө худалдаха даабаряа дүүргэв. Комбайнернуудай дундаhаа партиин гэшүүндэ кандидадууд Ленинэй орденто О. Б. Аюшеев, В. Б. Цыдыпов, урданай коммунист Ж. С. Аршанов, комсомол хүбүүн Ц. Ш. Арьяев, М. И. Лизунов болон бусад үдэрэйнгөө даабари ходо үлүүлэн дүүргэнэ. Жэшээнь, Очир Бадмаевич Аюшеев хэдэн зуун гектар таряа сабшаад, 2000 гаран центнер орооhо суглуулан сохёо.

Комбайнер, тракторист, жолоошодой дунда дэлгэрhэн мүрысөөнэй дүн үдэр бүри гаргагдаад, полевой стан дээрэ эли газарта үлгэгдэдэг байна. Халаан соогоо түрүүлжэ гарагшадта зорюулан тусхай «Сахилгаан» хуудаhан тэрэ үдэртэнь гаргагдадаг, тэрэнэй онол арга тухай агитаторнууд хөөрэлдөө үнгэргэдэг. Жэшээнь, хуряалгын түрүүшын үдэрнүүдэй нэгэндэ 3-дахи отделениин комбайнер М. И. Лизунов «СК-4» комбайнаар таряа сэхэ хуряахадаа, үдэр соо 11 гектар хадажа, 88 центнер таряа хуряаха даабаритай hаа, тэрэнээ 17 гектарта хүргэжэ, 130 центнер таряа сохиhон байха юм. Бэрхэ комбайнер үглөөдэр, нүгөөдэрыншье энэ амжалтаяа дабтаад лэ ябаа. Үдэшэниинь партийна бүлэгэй гэшүүд сугларжа, нүхэрэйнгөө туйлаhан амжалта, ажалдаа хэрэглэhэн онол аргыень хаража үзэхэдөө, комбайнер бүхэн Михаил Иннокентьевич Лизуновто адляар хүдэлжэ шадаха гэhэн тобшолол хээд, механизаторнуудай дунда хөөрэлдөө үнгэргэhэн, мүрысөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлжэ захалhан юм. Уданшьегүй комбайнернууд Н. И. Синицын, И. И. Сизых болон бусад үдэрэйнгөө даабари холо үлүүлэн дүүргэдэг болоhон. Энэ отделениин механизаторнууд орооhото ургамалнуудайнгаа 70 гаран процентые хуряагаад байна.

Партийна бүлэгэй гэшүүд хуряалга дээрэхи хүдэлмэриин шанарай хойноhоо нарин хиналта хэжэ байдаг. Хэн нэгэнэй даалhан ажалдаа хайша хэрэгээр хандаад, хүдэлмэридөө голодоhо гаргаад байгаа hаань, тэрэ сагтань бригадын гэшүүдэй лараптай суглаан зарлагдажа, ажалдаа хайша хэрэгээр хандагшад, голодоhо гаргагшад нүхэдэйнгөө зүгhөө шангаар шүүмжэлэлдэ ородог гуримтай. Жэшээнь, комбайнер Ш. Б. Очиров хамта хүдэлдэг нүхэдэйнгөө үдэр hүниие мэдэнгүй поли дээрэ ажаллажа байхадань архидаа бшуу. Коллективэйнгээ нэрэ хүндэ гутааhан, ажалай журам эбдэhэн Очировай уршагта ябадал тракторна 2-дохи бригадын гэшүүдэй суглаан дээрэ шангаар шүүмжэлэгдэн хэлсэгдээ. Хамта хүдэлдэг нүхэдынь нюур сахингүй сэхэ рууhь hайса хэлээ, эшээгээ. «Нүхэд, хайрлыт. Хожомоо нэгэтэшье архи амандаа хэхэгүйб» гэжэ Очиров нүхэдhөө гуйлта эриhэн байха юм. Мүнөө Шойжол Баяржапович яhала hайнаар хүдэлнэ. Халаанайнгаа даабари дүүргэдэг, ажалдаа голодоhо гаргадаггүй.

Мүрысөөнэй ябасые саг соонь тодоор харуулжа, олондо мэдээжэ болгохо тушаа ехэ анхарал хандуулагдана. Жэшээнь, мэдээсэлэй бюллетень, дайшалхы, сахилгаан хуудаhанууд табан хоног бүри гаража, тэдээн дээрэ мүрысөөнэй ябаса харуулагдана. Полевой стан бүхэндэ самбарнууд байдаг. Тоо бүридхэгшэд хүдэлмэриин үдэр бүриин дүн, хүн бүхэнэй олоhон салин хүлhэ тэдэ самбарнууд дээрэ бэшэдэг юм. Мүн отделени, тракторна бригада болон комбайнай агрегадуудай хоорондо дэлгэрhэн мүрысөөнэй ябаса тухай мэдээсэлэй бюллетеньнүүд правлени, отделени, бригадануудай полевой стануудта эли газарта үлгэгдэдэг байна. Иимэ бюллетеньнүүдые хуряалгада хабаадагшадhаа гадна, юрын колхозни гууд, малшад ехэтэ hонирхон харадаг, хуряалгын хэр ябажа байhые саг соонь мэдэжэ байдаг шуу.

Мүрысөөнэй дүн таба хоноод лэ гаргагдажа, түрүүлжэ гараhан тракторна бригадада правлениин, парткомой, профсоюзай болон комсомолой комитедүүдэй дамжуулгын Улаан туг барюулагдадаг. Тиихэдэ эрхимлэжэ гараhан комбайнай агрегадай хүндэлэлдэ ажалай алдар солын Улаан туг колхоздо үргэгдэдэг гээшэ. hаяхан 2.700 центнер таряа суглуулан сохиhон комбайнер Н. Ф. Филатьевай хүндэлэлдэ иимэ туг үргэгдөө бшуу.

Комбайнернуудые моральна ба материальна талаар урмашуулгын мүрысөөнэй иимэ дүрим баталагданхай. Хуряалгын 20 үдэрэй туршада 350 гектарhаа бага бэшэ таряа сабшажа, 3200 центнер ороохо суглуулан сохиhон комбайнерта 150 түхэригэй сэнтэй нэгэдэхи зэргын бэлэг барюулагдажа, «Ойн баярта жэлэй таряа хуряалгын чемпион» гэhэн нэрэ зэргэ олгогдохо. Тиихэдэ 100—100 түхэригэй хоёрдохи шатын табан шан, 60—80 түхэригэй гурбадахи шатын зургаан шан, 40—50 түхэригэй дүрбэдэхи шатын найман шан тогтоогдонхой. Эдэ шангууд таряа хуряалгын дүүрэhэн хойно, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй hайндэр — Октябриин 8-да барюулагдаха юм. Арадай хиналтын арбан пост полевой стан, ороохоной тоог дээгүүр байгуулагданхай. Тэндэ бүхыдөө табин хинагша хабаадана. Илангаяа постын гэшүүд Н. И. Касрихин, Ж. С. Аршанов, Ц. С. Арьяев, В. М. Сафонов болон бусад hайнаар хүдэлнэ.

Тракторна бригада бүхэндэ агитатор, политинформатор, лектор томилогдонхой. Тэдэнэр урид хараалагдаhан түсэбэй ёhоор хүн зоной дунда хөөрэлдөө үнгэргэдэг. Стан бүхэндэ нүүдэл библиотечкэ эмхидхэгдэнхэй. Долоо хоноод лэ ном hэлгэгдэжэ, шэнэ газетэ, журнал үдэр бүри асаргадажа байдаг. Бригада бүхэндэ хамтын эдеэн эмхидхэгдэнхэй.

Колхозоймнай механизаторнууд болон бусад гэшүүд 8.820 гектарта таригдаhан ороохото ургамалнуудаа хүдэлмэриин хорин хоногой туршада поточно аргаар хуряажа дүүргэхэ, гүрэндөө 22500 центнер таряа худалдаха даабаряа үлүүлэн бэелүүлхэ гэhэн нэгэ зорилготойгоор тэмсэжэ байна.

А. КУЗНЕЦОВ,
Бэшүүрэй аймагай «Дружба» колхозой парткомой секретарь.

СССР-эй 50 ЖЭЛЭЙ ОЙДО ЗОРЮУЛАГДАНА

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан хэмжээ ябуулганууд бүхы Монгол орон дотор бэелүүлэгдэжэ байна. Монгол-совет хани барисаанай бүлгэм — МНР-тэхи эгээн олон зоной хабаададаг ниитын эмхи — энэ хэрэгтэ гол үүргэ дүүргэнэ. Аймагуудтахи, хотонуудтахи бүлгэмэй соведүүд, тэрэнэй эхин эмхинүүд коммунис байгуулалтын хэрэгтэ аха дүү совет арадай туйлаhан амжалтануудые тайлбарилан ойлгуулха ехэ хүдэлмэри жэлэй эхинhээ хойшо ябуулжа байнхай. «Совет Социалис Республикануудай Союзые эмхидхэн байгуулга», «Ленинскэ национальна политикын илалта», «КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд бодото дээрээ бэелүүлэгдэнэ», «СССР МНР хоёрой хоорондын хани барисаан, харилсаа холбоон» гэhэн асуудалнуудтай лекцинүүд, хөөрэлдөөнүүд хото городуудта, хүдөө нютагуудта эмхидхэгдэнэ. Иимэ хэмжээ ябуулгануудта 315 мянга үлүүтэй хүн хабаадаад байна.

Монгол-совет хани барисаанай бүлгэмэн түбэй совет, СССР-эй алдарта ойн hайндэртэ зорюулагдаhан саг үргэлжын фото-выставкэ Хани барисаанай байшан дотор эмхидхээ. Тэрэниие Монголой ниислэл хотын 50 мянга гаран зон хараба. Эрдэм, соёл, промышленность ба хүдөө ажахын талаар СССР-эй туйлаhан илалта амжалтанууд тухай хөөрэхэ саг үргэлжын хэдэн мянган стенднүүд аймагай түбүүдтэ, бусад hуурин тосхонуудта, уласай ажахынууд ба хүдөө ажахын нэгэдэлнүүдтэ, предприятинууд, эмхи зургаанууд ба hургуулинуудта бэлдэгдээ. Совет мэргэжэлтэдтэй уулзалганууд эмхидхэгдэнэ.

Совет орон доторнай

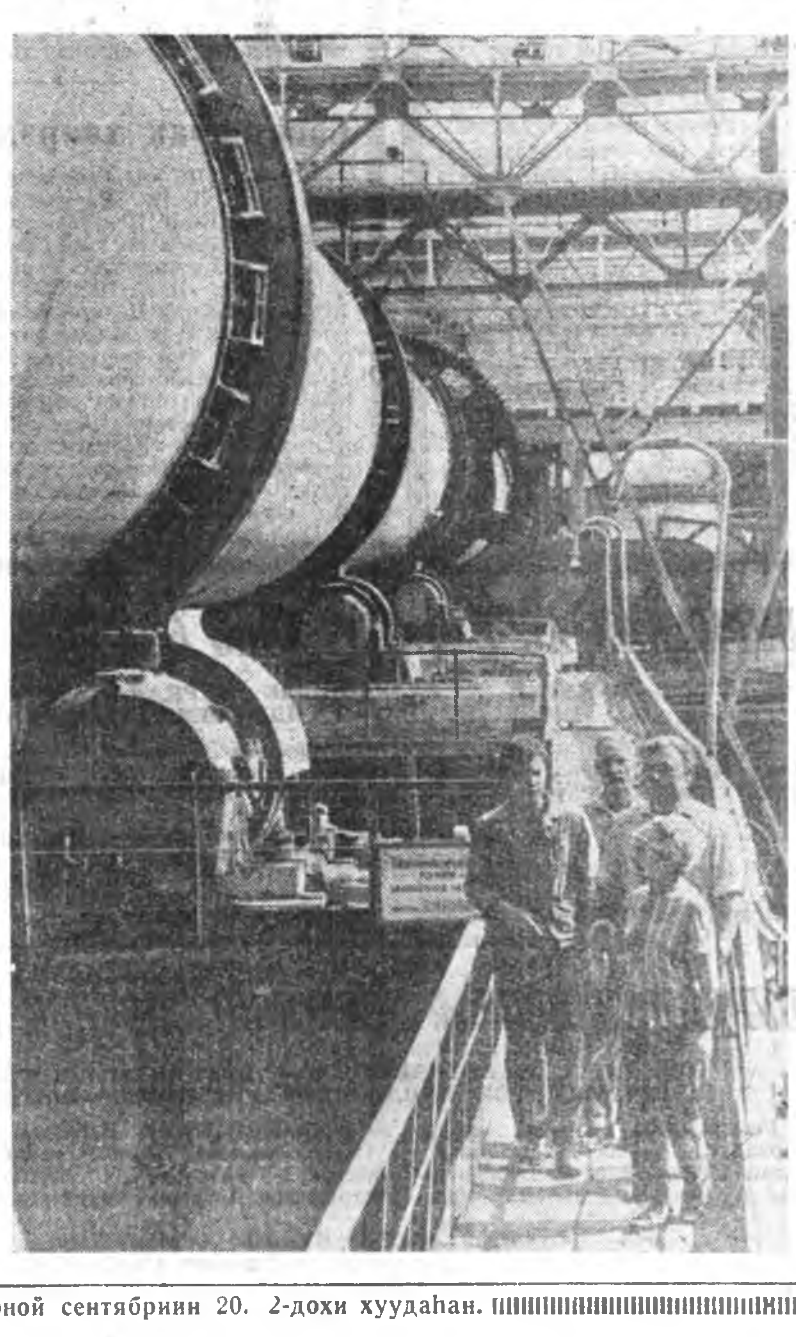

УЛЬЯНОВСКА ОБЛАСТЬ. Ульяновскын цементын заводой хүдэлмэришэд сагhаа hара урид миллион тонно цемент үйлэдбэрилэн гаргаба. Предприятиие hэльбэн зохёоhонhоо, шэнэ технологи нэбтэрүүлhэнhээ иимэ амжалта туйлагдаа гээшэ. Мүнөө байhан түхеэрэлгэеэ hэльбэн зохёожо, түсэбтэ табан жэлэй дүүрэтэр жэлэй туршада хоёр хахад миллион тонно цемент үйлэдбэрилэн гаргажа, предприяти хүсэндөө хүрэхэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: миллион тонно цемент үйлэдбэрилгэдэ хабаадагшад, ажалай түрүүшүүл — Н. Шайхнурова, П. Полковников, В. Бондарь, Н. Миронов.

ТАСС-ай фотохронико.

КАЗАХАЙ ССР. Семипалатинскын Ленинэй орденто КПСС-эй XXIII съездын нэрэмжэтэ орооhо татадаг, холимог тэжээл бэлэдхэдэг комбинадай коллектив шэнэ ургасын таряа тушаан абалгада hайнаар бэлдэhэн байна. Бүхы хүндэ ажал автомат оньhон аргаар бүтээгдэнэ. Ороохоной складууд, бүхы оньhон түхеэрэлгэнүүд hайнаар заhабарилагдажа шалгагданхай. Ороохо буулгаха бүхы талмайнуудынь асфальтаар хушагданхай.

СССР-эй бэлэдхэлэй министерство болон профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугые предприяти таб[illegible]ма абаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Семипалатинскын ороохо татадаг, холимог тэжээл бэлэдхэдэг комбинат. Эндэ Казахай ССР-эй болон Алтайн хизаарай ажахынуудhаа зуу мянган тонно ороохон орохо.

ТАСС-ай фотохронико.

РЕДАКЦИДА ЕРЭҺЭН БЭШЭГҮҮДЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

ХАРЮУСАЛГАТАЙ ХҮДЭЛМЭРИИН ХАҺА

РЕСПУБЛИКЫН колхоз ба совхозуудай, промышленна предприятинуудай коллективүүд СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн баярай хүндэлэлэй социалис мүрысөөн улам үргэн, бүри эршэтэйгээр дэлгэржэ байнхай. Хүдэлмэришэн, колхозой гэшүүн бүхэн арадуудай энэ найрые ажалай ехэ бэлэгтэйгээр угтахын түлөө эрмэлзэжэ, хүдэлмэридөө һайн үрэ дүнгүүдые түйлана. Олохон предприяти, колхоз ба совхозуудай коллективүүд КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Совет правительствын ба ВЦСПС-эй ойн баярай тэмдэг болон ойн баярай республикын Хүндэлэлэй грамота Һүртэхын тула бүри эршэмтэйгээр хүдэлжэ байна. Ойн баярай хүндэлэлэй мүрысөөнэй ябаса тухай хэдэн олон тобшо мэдээсэлнүүд, тодорхой корреспонденцинүүд август һара соо редакцида орожо, бултадаа шахуу газетэдэ толилогдоо.

Социалис мүрысөөнэй ябаса тухай багахан нэгэ жэшээ дурдая. Улаан-Үдын ноохо угаадаг фабрикын таһагые даагша Л. Назаренко «Сентябриин түсэбөөр хүдэлнэ» гэһэн багахан мэдээсэл соогоо иигэжэ бэшэнэ: «СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөн коллективтэмнай бүри үргэнөөр дэлгэржэ байна. Фабрикын хүдэлмэришэд найма һарынгаа даабарине августын түрүүшын үдэрнүүдтэ дүүргэжэ, сентябриин түсэбөөр хүдэлжэ эхилһээр үнинэй. Хүдэлмэришэднай ажалайнгаа энэ амжалтые ойн һайндартэ зорюулна». Энэ тобшохон мэдээсэл газетымнай августын 22-ой номерто толилогдоһон юм.

Иимэрхүү мэдээсэл, корреспонденцинүүд редакцида үдэр бүри шахуу орожо, газетэдэ тунхаглагдана. Алдарта ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөнэй ябаса тухай баяраар билтарма мэдээсэлнүүдые саашадаа бүри олоор абажа байха бэзэбди гэжэ хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэдтээ найданабди.

Август — хүдөөгэй хүдэлмэрилэгшэдэй харюусалгатай ажалай халуун хаһа. Һарын түрүүшын хахадта хаа хаанагүй хура бороотой байжа, үбһэ хуряалгада нилээд һаад ушаруулаа. Хэды тиимэ байгаашье һаань, колхоз ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн, наратай үдэр, час бүхэниие һамбаашалан хүдэлһэн байна. Тэжээл бэлэдхэлгын ябаса тухай хүдөө бэшэгшэд, газетын эдэбхитэд редакцида олохон бэшэг эльгээгээ.

Газетэдэ толилогдоһон тобшохон мэдээсэлнүүдые хаража үзэхэдэ, зарим аймаг ба ажахынуудта тэжээл бэлэдхэлгэ эмхитэй һайнаар ябуулагдаа гэжэ тэмдэглэмээр.

Жэшээлэн, Кабанскын аймагай ажахынуудые хаража үзэе. Эндэ тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ шэнэ оньһон арга, техникэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглагдажа, совхозуудай хүдэлмэришэд «унаһан малгайгаа абаха» сүлөө забдагүйгөөр хүдэлөө. Аймагай ажахынууд бултадаа шахуу тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэнтэй.

Тиихэдэ Прибайкалиин, Түнхэнэй аймагуудай колхоз ба совхозууд үбһэ хуряалгые урданайхиһаа эмхитэй гуримтайгаар ябуулжа шадаа. Ногооной гурил бэлэдхэхэ, сенаж дараха хүдэлмэри Мухар-Шэбэрэй, Улаан-Үдын, Загарайн аймагуудай ажахынуудта һайнаар, богони болзорто үнгэргэгдэһэн байна.

Үнгэрэгшэ һарын тэн багаар республикын колхоз, совхозуудай таряашад ба механизаторнууд шэнэ ургасая хуряажа эхилээ. Таряа хуряалгын эхилһэн тухай түрүүшын мэдээсэл газетымнай августын 16-най номерто толилогдоо һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо газетын номер бүхэндэ шахуу таряа хуряалгын ябаса тухай тобшо мэдээсэл, корреспонденцинүүд тунхаглагдажал байна. Юһэдэхи табан жэлэй хоёрдохи оной ургаса хуряалга мүнөө түлэг дундаа ябана. Тиимэһээ орооһо таряа, овощ, хартаабха хуряалгын харюусалгатай хүдэлмэриин хэр зэргэ ябажа байһан тухай статья, корреспонденцинүүдые хүдөө бэшэгшэд, эдэбхитэдһээ редакци хүлеэнэ.

Будамшуу! Редакциин Будамшууе республикын олохон хүнүүд таниха болоо ёһотой. Энэ нүхэрнай удаахан саг соо амарһанайнгаа һүүлээр ажалаа нилээд һайжаруулжа эхилээ. Хирэ хирэ болоод лэ республикынгаа хүдөө нютагуудаар аяншалжа, үнгэрһэн сагай үлэгдэлтэй үсэд шанга тэмсэл хэхэ гэжэ шиидээд, эндэ тэндэ дайралдадаг ябаган ламанартай, мэхэшэдтэй, архиншадтай хөөрэлдэһэнэйнгөө һүүлээр булад гуурһаяа бушуу түргэн хурсадхаад, фельетонуудые һубарюулан газетэдэ гаргажа байна. Энэнь угаа һайшаалтай гэжэ һанагдана.

Будамшуугай бүтээлнүүдээр манай уншагшад ехэтэ һонирходог болонхой. Энэнэшье ойлгосотой. Ушарынь юуб гэхэдэ, зарим нэгэн нютагуудта дайралдадаг архиншад, ябаган ламанар ажал хүдэлмэридэ ехэ һаад ушаруулна, ниитын гурим, ажалай журам эбдэнэ, хүн зоной амаралтада тойбо татана ха юм. Тэдэнэрэй уршагта ябадалые Будамшуу хурсаар шүүмжэлжэ байдаг гээшэ. Тиимэл хадань хүдөө нютагуудай олохон хүнүүд энэ тэрэ асуудалнуудаар Будамшууда хандажа, туһалхыень хүсэдэг болонхой. Энээниень ехэтэ һайшаагаад, ажалай үедэ архи гудамхяад, сугтаа хүдэлдэг нүхэдтөө һаад тойбо татадаг, ниитын гурим эбдэдэг хүнүүдэй, мүн бэшэшье дутагдалнуудай дайралдаа һаа, бушуухан лэ мэдээсэжэ байхыетнай таанадтаа — газетын уншагшадта Будамшуу найдахын ехээр найдана.

Партийна, совет, комсомолой органуудай үдэр бүри ябуулдаг ажал хүдэлмэри тухай, колхоз болон совхозуудай малшадай хүсэл зориг, эрмэлзэл, тэдэнэй эршэтэй һайнаар ажаллажа байһан тухай, мүн бусад олон асуудалнуудаар хэдэн арбаад бэшэг август һара соо редакцида орожо, газетын хуудаһануудта барлагдаһан байна. Үнгэрһэн һарын туршада редакциин таһагуудта хамтадаа 295 бэшэг ороо. Энэмнай июлиинхиһээ хэдэн бэшэгээр үсөөн болоно. Редакцида ороһон бэшэгүүд бултадаа шахуу газетэдэ толилогдожо, зариманиинь хэмжээ абахын тула зохихо эмхи зургаануудта эльгээгдэһэн юм.

Хүндэтэ уншагшад, хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэд! Колхоз, совхозуудай хонишод «тарилгадаа» оробо гэхэ гү, али искусственна үрэжүүлгын тон шухала хүдэлмэри эхилбэ. Мүн тиихэдэ ниитын адууһа малай үбэлжэлгэдэ бэлдэлгэ хаа хаанагүй ябажа байна. Эдэ хүдэлмэринүүдэй ямар нютагта, хэр эмхитэйгээр ябуулагдажа байһан тухай редакцида бэшэжэ, мэдээсэжэ байхыетнай таанадтаа найданабди. Мүн тиихэдэ соёл культурын, гэгээрэлэй, худалдаа наймаанай, ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг болон бусад эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр бүриин ажал хэрэг тухай бэшэгүүд редакцида олоор орохо бэзэ гэжэ хүлеэнэбди.

Архи—ажалай, ама наһанай дайсан

…РИД …АНГААР ТЭМСЭХЭ

…ММУНИС байгуулалтын зо… тудые совет арадай амжал… аар бэелүүлжэ байһан му… архэ байдалда архяар да… ратые бүришье тэсэхын ар… болоо.

…далга ажалшадай бэеын … хоро хүргэдэг, олон … гэр бүлые һалгаадаг, үхи… хүмүүжүүлгэдэ муу нү… рүүлдэг байна. Һогтуу хү… ниитын ба гүрэнэй үмэ… харюусалгатай байһанаа мэ… болидог, хулиган ааша …, бусад гэмтэ ябуулга… хэдэг байна. Архидалга … үйлэдбэридэ һаад уша…, ажалай журам эбдэлгэ… гэнэ усалда хүргэдэг…

…далгые үндэһөөрнь зай… тэрэнэй бүхы үлэгдэл… эбсэшэгүйгөөр хандаха, … хэмжээнүүдые абаха та… ажалшад шанга эрилтэнүү… табина гээшэ.

…итын газарта хулиган ааша …, гэр бүлын һандарал … архидалгаһаа болоно бшуу. … «Хулиган ааша гарга… түлөө харюусалга шангад… тухай» СССР-эй Верховно … Президиумэй 1966 оной … 16-най Указай 13-дахи … дотор һогтуугаар хули… ааша гаргагшадые хатуу… шэһээхэ гэжэ хэлэгдэнэ.

…туугаар гэр бүлэдөө, нии… газарта шууяа гаргаха, хар… ябаһан хүнүүдые сохижо, … ушар үзэгдэһөөр лэ бай… Жэшээлэн хэлэбэл, Загарайн … ажалшадай ажаһууда… хэрэглэмжэ хангадаг комби… хүдэлмэрилэгшэ, 1950 он… С. И. Юрганов байг… январиин 18-да арадай … урда зогсожо, гэм зэмээ … Тэрэ һогтуугаар ПМК-… хамтын байрада ерэ-… Шадуров гэгшые со… мтээһэн байна. Үшөө нэ… дурдая. 5-дахи ГПТУ-да … Анатолий Фетисов гэгшэ … сугтаа һурадаг нүхэрөө … хадхаһан байна. Энэ … ябадалайнгаа түлөө тэ… жэлээр сүлөөгөө хаһагдаа.

Иимэрхүү жэшээнүүдые дурдаха болор һаа олошог байха.

Нээрээшье, хэтэрмэ ехээр архидадаг зоной тоо үсөорнэгүй. Тиимэһээ архиншадай ама татаха саг тулажа ерээ бэшэ гү? Манай парти, правительство совет хүнүүдэй ажабайдалые улам һайжаруулхын, тэдэнэй элүүр энхые хамгаалхын тула ехэхэн хэмжээ ябуулганууды үнгэргэнэ. Жэшээнь, байгша ондо КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет «Архидалга ба алкоголизмтай тэмсэл шангадхаха хэмжээнүүд тухай» тогтоол абаа һэн. Мүн РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум энэ жэлэй июниин 19-дэ «Архидалга ба алкоголизмтай тэмсэл шангадхаха хэмжээнүүд тухай» Указ гаргаа.

Ажалшадай коллективүүдтэ ниитэ-политическэ ба соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэри һайжаруулха, мүн тэдэнэй дунда архидалгатай ба алкоголизмтай эрид тэмсэхэ талаар ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха, архи ууһан хүнүүдые ниитын ба захиргаанай зүтһөө шангаар хэһээхэ гэжэ тус тогтоолнууд дотор хараалагдана.

РСФСР-эй граждан кодексын 16-дахи статья дотор архида дашууран ороһон хүнүүдые яажа хорихо тушаа дэлгэрэнгыгээр хэлэгдэнэ. Саг үргэлжэ архидажа, гэр бүлэеэ материальна хүндэ байдалда оруулһан, хүдэлжэ шадахаяа болиһон хүнүүд сүүдэй урда зогсожо, харууһанда абтаха зэргэтэй.

Бүри 1967 оной апрелиин 8-да РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум «Архиншадые баалалтаар эмнэхэ ба ажал хэжэ хүмүүжүүлхэ тухай» Указ гаргаа һэмнай. Ниитын эмхинүүдэй, предприятинуудай коллективүүдэй зууршалгаар ороһон материалнуудые арадай сүүд хаража үзөөд, илангаяа архиин хорхойтой болоһон хүнүүдые нэгэ-хоёр жэлээр заһан заларуулгын хүдэлмэридэ ябуулха байна.

Манай республикын Министрнүүдэй Совет байгша оной июль һарада архиншадые баалалтаар эмнэхэ ба ажал хэжэ хүмүүжүүлхэ профилактори нээхэ гэһэн тогтоол абаһан юм. Гэхэтэй хамта 1973 ондо иимэ түхэлэй профилактори нээгдэхэ байна. Гэбэшье мүнөө дээрээ залан заһаруулгын профилакториин үгы дээрэһээ арадай сүүдүүд архиншадай хэрэгые горитойгоор хаража үзэнэгүй.

Хуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдтэ түрэлхидэйнь гү, али ондоо хүнүүдэй һогтотор архи уулгаа һаань, гушан түхэриг хүрэтэр яла захиргаанай талаар тохогдохо байна. Хуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдэй эхэ эсэгэдэ гү, али тэдэниие харгалзадаг хүнүүдтэ хуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдэй хэрэгүүдые эрхилдэг комиссинуудаар, бусад хүнүүдтэ ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдээр яла тохогдохо байна.

Өөһэдынь мэдэлдэ байһан хуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдые архидуулһан хүнүүд нэгэ жэлэй болзороор сүлөөгөө хаһагдаха гү, али мүн иимэ болзор соо залан заһаруулха хүдэлмэридэ эльгээгдэхэ, үгышье һаа, табин түхэриг хүрэтэр яла түлэхэ.

Хуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдые архидуулһанай, тайлбарилан хэлэбэл, дээрэ дурсагдаһан ябуулгануудые саг үргэлжэдэ хэһэнэй түлөө табан жэл хүрэтэр сүлөөгөө хаһагдаха гэжэ РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй байгша оной июниин 19-нэй Указ дотор хэлэгдэнэ.

Предприяти болон эмхи зургаануудай захиргаан һогтуугаар хүдэлмэридөө ерэһэн хүнүүдые гэртэнь бусаажа, амжалта үдэрынь тоолохо ёһогүй гэжэ энэ жэлэй апрелиин нэгэнһээ хүсэндөө ороһон РСФСР-эй ажал тухай хуулиин кодекс соо заагдана гээшэ. Цехүүдэй болон участогуудай бригадирнар, мастернууд, начальнигууд ба ажахын бусад хүтэлбэрилэгшэд үйлэдбэри дээрэ хүнүүдэй архидаһаниие мэдэжэ байгаад, хэмжээ абаагүй һаа, өөһэдөө уголовно харюусалгада хабаадуулагдаха. Архиншад, ниитын гурим эбдэгшэд болон ажалһаа һамшагшадта шан олгогдохогүй, материальна урмашуулга үзүүлэгдэхэгүй байна. Тиихэдэ тэдээндэ амаралтын гэртэ, санаторидо, курортдо амарха хүнгэлэлтэтэй путёвко үгтэхэ ёһогүй. Мүн гэр байрын ээлжээндэ байгаа һаань, хойшолуулагдаха зэргэтэй.

П. ТАРАСОВ,
Загарайн аймагай арадай сүүдэй түрүүлэгшэ.

УЛААН-ҮДЫН АЙМАГТА

ОНЬҺОЖОРУУЛАГДАМАЛ ТҮХЕЭРЭЛГЭНҮҮД

Юһэдэхи табан жэлэй хоёрдохи оной ургаса хуряалгын урда тээ аймагай «Искра», «Восход» колхозуудай, Калининай нэрэмжэтэ совхозой орооһоной тоогууд дээрэ шиигтэй таряа хатааха «КЗС-20Ш» түхэлэй оньһожоруулагдамал түхеэрэлгэнүүд тодхогдоһон байна. Орооһо таряа хатааха, сэбэрлэхэ бүхы хүдэлмэринь оньһон аргаар бүтээгдэнэ. «Сельхозтехника» нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэд эдэ түхеэрэлгэнүүдые тодхохо ажал богони болзорто дүүргэһэн байна.

Эдэ оньһон түхеэрэлгэнүүдэй тодхогдоһоной ашаар орооһоной тоогой хүдэлмэришэдэй ажал нилээд хүнгэдхэгдэбэ.

ШЭМЭЭШЭГҮҮДЭЙ ХООР—КИНОДО

Буряадай автономито республикын тогтоһоор 50 жэлэй ойдо зорюулжа, Свердловск хотын киностуди «Буряад орон» гэһэн документальна фильм буулгажа эхилбэ. Совет засагай үедэ Бурядад ороной ажалшан арадай ажахын ба соёлой хүгжэлтэдэ түйлаһан амжалтанууд, арад зоной һуудал байдалай хэр зэргээр һайжарһан тухай энэ фильм соо домоглон хөөрэгдэхэ юм.

Республика дотор соёл культурын хүгжэлтэ энэ фильм соо ехэ һуури эзэлхэ байна. Тус фильм буулгагшад Улаан-Үдын аймагай Ехэ-Куналей тосхондо һаяхан ошожо, тэндэхи шэмээшэгүүдэй хоор буулгаба.

Ехэ-Куналейн шэмээшэгүүдэй хоор Москвагай телевидениин хүдэлмэрилэгшэд баһал һаяхан буулгаһан байха юм.

ГПТУ-гай БАРИЛГА ЭХИЛБЭ

Аймагай колхоз болон совхозуудта ажаллаха механизаторнуудые бэлдэхэ техническэ мэргэжэлэй училищи «Сельхозтехника» нэгэдэлэй дэргэдэ нээгдэхээр хараалагдаһан байгаа. Тус училищи нээхын тула нэн түрүүлэн һуралсалай гол корпус, хамтын байранууд, үйлэдбэриин мастерскойнууд, спортын талмай, багшанар ба мастернуудай ажаһууха гэр байра бодхоогдохо болоно.

Техническэ мэргэжэлэй энэ училищи Тарбагатай тосхондо бодхоогдохоор талмай элирүүлэгдэбэ. Училищиин бүхы гэр байрануудые барихын тула нэгэ миллион шахуу түхэриг мүнгэн һомологдоһон байна.

Барилгашад тус училищида хэрэгтэй байшангуудые бодхоожо эхилбэ. 48 бүлын ажаһууха гэрэй фундамент табигдаа. Тиихэдэ 2600 киловатт хүсэтэй подстанциин барилга баһал эхилэнхэй.

КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА—ҮҮЛТЭРТЭ МАЛ

Ивалгын туршалга- үйлэдбэриин ажахын адууһа малай фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд үүлтэртэ мал олоор үсхэбэрилжэ, республикын колхоз, совхозуудта худалдаха талаар горитой ажал хэжэ байдаг юм. Эндэһээ жэл бүри хэдэн зуугаад эмэ тугал, буруун буха, хуса ба гахай ажахынууд худалдан абана.

Тус ажахы энэ жэлдэ 373 эмэ тугал, 100 хуса колхоз, совхозуудта худалдаад байна. Мухар-Шэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхоз энэ жэлдэ тус ажахыһаа үүлтэртэ 200 тугал абаба. Хэжэнгын аймагай Чисааның, Улаан-Үдын аймагай Калининай нэрэмжэтэ совхозууд үүлтэртэ хуса, тугалнуудые худалдажа абаа.

Ивалгын ажахыһаа худалдагдадаг 16—17 һаратай тугалнуудай толгой бүринь 250—270 килограмм, хуса—70—80 килограмм шэгнүүртэй байдаг

А. НАГАСЛАЕВ.

ВЕНГРИ. Будапештын электротехническэ заводуудай «Ганц» нэгэдэл олон янзын продукци бүтээн гаргана. Эдэ предприятинуудай нэгэн автотранспортын приборнуудые гаргажа мэргэжэһэн. Ороной болон хилын саанаһаа ороһон захилнуудые энэ предприяти дүүргэдэг.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: венгеро-совет хани барисаанай нэрэмжэтэ социалис ажалай бригадын гэшүүд цехүүдэй нэгэндэ ажаллана.
МТИ—ТАСС-ай фото.

Заирай урдадаг нютагта

Замай тэмдэглэл

Түбиин тэг дунда оршодог орониие Африкын угаа ехэ (4700 километртэ урдадаг) мүрэнэй нэрээр нэрлэбэ. Һаяшаг болотор энэ мүрэншье, оронииньшье Конго гэжэ нэрлэгдэдэг байгаа. Мүнөө тэдэниие Заир гэнэ.

1960 ондо политическэ бэеэ даанхай байдалтай болоһон Заирай республика (Киншаса ниислэлтэй урдын Конго) олон ушарнуудые үзэһэн: бүлэг можонууд болоһон, бельгиинхидэй булимтаралгада дайрагдаһан, граждан дайе дабажа гараһан байна. Бэеэ даагаад, хүгжэхэ ябадалдань һаад хэхые һэдэдэг урдын колонизаторнуудай, империалис гүрэнүүдэй һанаашалгануудһаа уламжалан, тиимэ ушарнууд тохёолдоһон байха. Нютаг зониие хайра гамгүйгөөр мүлжэжэ, Заирай байгаалиин ехэ баялигые зэрлигээр дээрмэдэжэ, энэ оронһоо угаа ехэ ашаг олзо оруулдаг Бельгиин монополинууд, тэрэшэлэн баруун тээхи оронууд тэрээнһээ хахасахагүй гэжэ али болохоор оролдодог байһан. Олон бэрхэшээлнүүд дабагдаа, оронинь дахяад нэгэдхэгдээд, бэеэ даанги экономикоё бэхижүүлхын түлөө тэмсэнэ.

Ниислэл Киншасаһаа дээшээ гурба мянга шахуу километр зайда Заир мүрэниие үгсэн суднаар ябажа болохо, гэбэшье доошоо — далай худар суднануудай дабшаха замые хэдэн олон харья, түргэн эрьюулгэнүүд хаадаг юм. Мүрэнэй үһан һүртэй дорюунаар урдахадаа, хөөһэтэн сайбайдаг, харьялан мушхардаг. Тиихэдэнь 22 миллион хүнтэй эндэхи арад зоной хуби заяан харагдаһан шэнги болоно. «Заир — манай орон, Заир — манай мүрэн, Заир — маниие тэжээгшэ» гэхэдээ, заирайхид энэ мүрэндэ дуратай байһанаа элирхэйлнэ, республикынгаа саашанхи хүгжэлтые тэрээнтэй холбоно.

Нютагай журналистнуудай холбооной уряалаар май—июнь соо тус орондо ошожо, ажабайдалыень хараһан, танилсаһаа байнаб. Заир — Африкын эгээн томо гүрэнүүдэй нэгэн. Хүн зонойнгоо тоогоор түби доторо гурбадахи һуури (Нигериин ба Египедэй Араб Республикын удаа), газарайнгаа талаар хоёрдохи һуури (Суданай һүүлээр) эзэлнэ.

Политическэ талаарнь абабал, энэ жэл «Заирай бодото байдал» һэргээхэ үргэн кампани эхилһэн байна. Энэнь ороноо дахяад африкан түхэл шэнжэтэй болгохо, национальна нэрэ хүндыень һэргээхэ гэһэн удхатай. Энэ хэрэг эхилхэдээ, заирайхидта олон арбаад жэлэй турша соо католик сүмэ хиидүүдэй үтэһэн нэрэнүүдые африкан нэрэнүүдээр һэлгээ. Бүри урда тээнь городууд болон үйлсэнүүдые бельгиинхеэр нэрлэдэг ушар болюулагдаһан байха. Жэшээлхэдэ, Леопольдвиль — мүнөө Киншаса, Элизабетвиль — Лумумбаши, Стэнливиль — Кисангани гэжэ, баялигуудыень эзэмдэхэ гэжэ колонизаторнуудай шунахайрдаг Катанги провинци Шаба гээд нэрлэгдэдэг болоо. Оршуулхада, «зэдтэй» гэһэн удхатай. 1885 онһоо 1960 он хүрэтэр орон доторнь эзэрхэжэ байһан колонизаторнуудай мэдээжэ түлөөлэгшэдтэ, Бельгиин хаашуулда зорюулагдаһан хүшөө памятнигууд ниислэлэй, эндэхиин бусад городуудай үйлсэнүүдтэ үгы болонхой. Энэ кампани хэблэлдэ мүн лэ нүлөөлөө. Жэшээлхэдэ, арадай революциин хүдэлөөн гэдэг ударидахы партиин орган— «Прогрэ» гэжэ газетэ «Салонго» гэһэн нэрэтэй болобо. Тэрэниие оршуулбал, «Ажал» гэһэн удхатай. «Ажалые» магтаһан, дэлгэрэнги нэгэ дуун мүн лэ «Салонго» гэжэ нэрэтэй юм.

«Үнэн зүб байдал, Эб найрамдал, Ажал» гэхэ үгэнүүдые өөрынгөө уряа болгоһон республика дотор политическэ бэеэ даанхай байдалай тогтоогдоһон сагһаа хойшо ехэ хубилалтанууд болоо. «Экономическа талаараа бэеэ дааһан байдал түйлаха гээшэ гол зорилгомнай болоно. Тэрэниие бэелүүлхэ хэрэгтэ нациин хүсэлэл оролдолго зорюулагдаха ёһотой» гэжэ Заирай ударидахы парти соносхоһон байдаг. Энэ зорилго шиндхэхэ замдаа тус орон горитой амжалта түйлаа. Жэшээлхэдэ, Заирта промышленна хоёр томо барилга бодхоогдожо байнхай: нэгэниинь — Заир мүрэн дээрэ баригдажа байгаа Инга гэжэ гидроэлектростанци, нүгөөдэнь — мүн лэ энэ мүрэнэй эрье дээрэ оршодог Малукадахи металлургическа завод болоно.

Шаба провинцида үдэшэлэн ниидэжэ ерээбди. «Зэдтэй» гэһэн нэрэ тэрэнэй гол баялигые һануулна. Зэдэй угаа ехэ уурхайнууд, шахтанууд, зэд хайлуулдаг ба металлургическа заводууд, олон мянган африкан хүдэлмэришэд — тэндэхи гол шэнжэнь болоно. Бельгиин «Юнион миньер дю О'Катанга» гэжэ монополиин харьяата байһан газарта мүнөө гүрэнэй «Жекомин» гэдэг ашагта малтамалай компани нээгдэнхэй. Лумумбаши провинциин ниислэлдэ городой мэр Мвану-Кани бидэнтэй уулзаа. Энэнь — иимэ ехэ тушаалда томилогдоһон түрүүшын эхэнэр. Общество дотор эхэнэрнүүдэй дүүргэдэг үүргые Заирта ехэ удха шанартайда тоолодог байһыень энэ баримта гэршэлнэ.

Удаадахи үдэрынь Лумумбаши соогуур аяншалаабди. Тэрэнэй оршон тойрондо фабрикануудай хоолойнууд, гүрэнэй компаниин хүдэлмэришэдэй тосхон, национальна университедэй хэдэн дабхар байшан харагдана. Олон ондоо мэргэжэлтэдһээ гадна, ашагта малтамалай промышленностиин хүдэлмэришэд эндэ бэлдэгдэнэ. Колвези — бидэнэрэй хүрэһэн тэрэ провинциин нүгөөдэ городынь болоно. Зэдэй уурхайнууд, заводуудаараа энэ город сүйда гараһан байха юм. Зэдһээ гадна, кобальт, шухаг ба үнэтэ металлнууд эндэһээ абтадаг. Дэлхэй дээрэ абтадаг элдэб металлнуудай нилээд ехэ хубиие Шаба үгэдэг.

Байгаалиин баялигуудаар элбэг байһан дээрэһээ Заир баруун оронуудай монополинуудые ехээр һонирхуулна.

Кисангани — Дээдэ Заир гэжэ мүнөө нэрлэгдэдэг урдын Зүүн провинциин түб хото. Энэнь гол түлэб кофи, хлопок, һамар ургуулдаг хүдөө ажахын область болоно. Дурсагдагша область үшөө юугээрээ илгардаг бэ гэхэдэ, жираф, заан ба арсаланай олоор үдэһэн Гарамба гэжэ ехэ заповеднигтэй. Һиилүүршэдтэ тон шухала материал болодог заанай яһан эндэһээ олон тонноор ондоо тээшэ абаашагдан худалдагдадаг, һиилүүршэдэй бүтээһэн зүйлнүүд — африкан уталзануудаар гоёогдоһон, хүнүүдэй ба амитадай байдал харуулан һиилэгдэһэн заанай һоёонууд искусствын зохёолнуудай тоодо орохо байна. Зарим һоёонууд метр хахад ута байдаг. Зүгөөр заанууд үсөөн боложол байнхай. Һоёогой хойноһоо шунахайрһан этэгээдүүд заан олоор хюдана бшуу.

Ороной зүүн таладахи Киву провинцида Вирунга гэжэ баһа нэгэ национальна парк бии. Танганьика, Киву, Эдуард ба Альберт нуудые зубшаһан 300 километртэ гэжэ африкан нуурнуудай эрьеэнэ парк эзэмшэдэг. Африкадахи эгээн ута Рувензори гэжэ хүбшэ байдаг. Тэндэ вулкан тэһэрдэг, хадын оройнууд мүлһэ ба саһаар хушаатай байдаг.

Заирай мүнөөнэй правительство бэеэ даанги политика баримталдаг, политическэ байгуулалтаһаань дулдыдуулангүй — бүхы оронуудтай дипломатическа харилсаа тогтоохые хүсэдэг. Африкада Португалиин хэжэ байгаа колониальна дайн байлдаае, ЮАР-та үндэһэ яһанай илгаа гаргалгые Заирай правительство эрид буруушаана. Форстерой расис засагай уршагта политикые Заир мүн лэ буруушаана.

Л. ВОЛНОВ,
ТАСС-ай тусхай корр.
Киншаса—Москва.

АГУУЕХЭ УРАН ЗОХЁОЛШОДО ХҮШӨӨ ТАБИГДАБА

МОСКВА. Ородой агуу-ехэ уран зохёолшо Лев Николаевич Толстойн түрэһэн үдэрэй болохоёо байхын урдахана Девичье поле гэһэн сэсэрлиг соо хүшөө нээгдэбэ.

Энэ хүшөөе скульптор А. М. Портянко, архитекторнүүд В. В. Богданов, В. П. Соколов бүтээһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: агуу-ехэ уран зохёолшо Л. Н. Толстойн хүшөөгэй дэргэдэ.

ТАСС-ай фотохронико.

АЙЛШАДАЙ КОНЦЕРТ—БУЛТАНАЙ БАЯР

Уласхоорондын, мүн бүхэсоюзна конкурсын лауреат, Белоруссиин ССР-эй габьяата артист Виктор Вуячич орон дотороо нилээд суурхуулһан байха. «Совет дуун», «Алтан орфей» гэжэ мэдээжэ фестиваль болон конкурсдо хабаадалсажа, телевидени болон радиогоор дуулажа, үшөө тиихэдэ орон соогуураа, мүн харин оронуудаар гастрольдо ходо ябалсажа, бэлигтэй бэрхэ артист, хонгёо гоё хоолойтой дуушан байһанаа харуулжа шадаһан юм.

Виктор Вуячич эстрадна маягай артист юм. Сценэ дээрэ гараад, сортоотой хүхюунээр дуулажа, хүнгэхэнөөр ябахыень харахада баясахаар. Ажабайдалай халуун амисхалаар соробхилһон дуунуудые хангюурдажа, хүнэй сэдьхэлдэ ургы сэсэг бадаруулжа шадаха бэлигтэй байһандань урмашангүй яажа болохоб. Бэе гансата һэргээд, амарһан шэнги болоно бшуу. Ушар нимэһээ П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин концертнэ залда хүн зон олоор сугларһан байна.

Виктор Вуячич ехэнхидээ совет эстрадна дуу хүгжэмтэй хүнүүдые танилсуулдаг. Манай Улаан-Үдэ гастрольдо ерэхэдээшье, мэдээжэ совет композиторнуудай зохеоһон дуунуудые гүйсэдхэжэ, магтаал һайшаалда хүртөө. Жэшээнь, Соловьев-Седой, Бабаджанян, Френкель, Фрадкин болон бусадай дуунуудые шагнажа, бахархан баясаабди. Тиихэдэ гол түлэб удхын, маяг хэлбэриин аялга нугалбаринин талаар олон янзын дуунуудые тэгшэ һайнаар гүйсэдхэжэ шадана.

Дуун бүхэнэйнгөө гол оньһые, авторай өөрынь нюусые тайлбарилан задалжа, бүришье ойлгосотой, зүрхэ сэдьхэлдэ дүтэ болгоно. Нэгэ заримдаа энеэбхилэд гэжэ, нүгөө заримдаа шэрүүншэгээр хаража байгаад дуулахадань һонирхолтой гээшэ. Жэшээнь, композитор Френкелиин «Тохорюунууд» гэжэ уянгата дуун сээжын оёорһоо зэдэлэн гаража, ажабайдалай зарим шухала асуудалаар өөртэйгөө хөөрэлдэжэ байһан шэнги һанагдаха юм. Гадна Бабаджанянай «Һайнши даа», Соловьев-Седойн «Орохол байха саһан», Саульскиин «Уляангирай ноохон» гэхэ мэтэ дуунуудые илангаяа шадамараар, зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмөөр дуулажа, бүгэдэниие баясуулаа.

«Композитор Фельцманэй «Уужам сэнхир огторгой» гэжэ дуу гүйсэдхэхэдөө, артист эстрадна бүхы бэлиг шадабаряа хэрэглээ. «Тоника» гэжэ инструментальна ансамбльда үнэхөөрөөшье эрхим һайн зургаан хүгжэмшэн ороно. Гүйсэдхэһэн зохёолойнь аялга хүгжэм дуушанай хоолойтой гоёор тааранхай, нэгэ соргоор харьялһан горхон мэтэ урдаха юм. Гэхэтэй хамта инструментальна зохёолнуудаа, жэшээнь, «Ойн сэсэгүүд», «Босса-нова», «Наран» гэжэ зүжэгхэнүүдээ Н. Гончаров жэншэдгүй һайнаар гүйсэдхөө.

Бэлигтэй дуушанай забһарлалга хэхэ һамбаанда эстрадна бүхэсоюзна конкурсын дипломант В. Синайский шүлэгүүдые уран хурсаар уншажа, концертые бүришье һонирхолтой болгоо.

Ниитэлэн хэлэхэдэ, Белоруссиин ССР-эй габьяата артист Виктор Вуячич болон «Тоника» гэжэ ансамблиин концерт энэ сезондо ехэ һайн эхилэлтэ хээ гээшэ. Иимэ концертнүүд саашадаа эмхидхэгдэжэ байха бэзэ гэжэ найданабди.

О. КУНИЦЫН,
хүгжэм шэнжэлэгшэ.

СОВЕТ АРМИИН ЮРЫН ҮДЭРНҮҮД

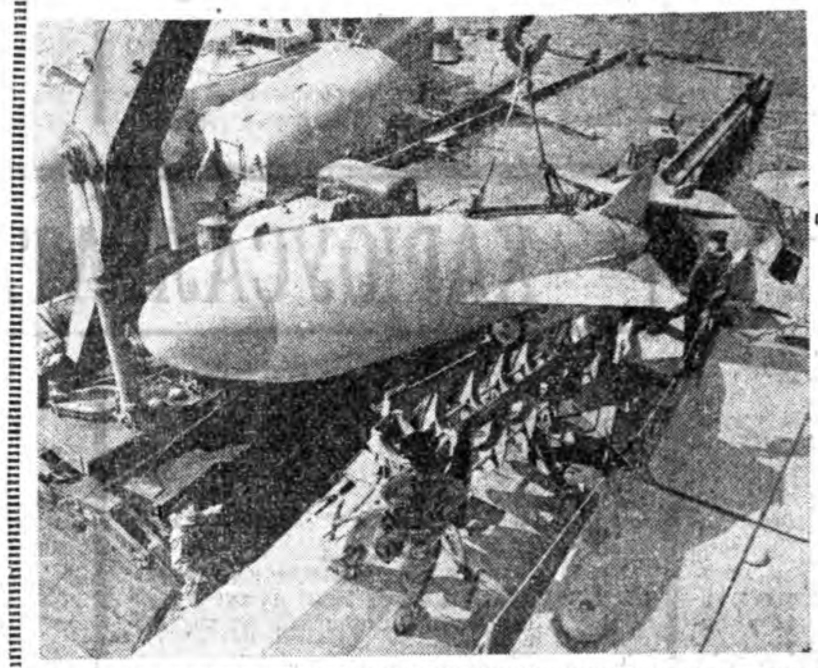

Катернигуудай Н-ска[я] разделенидэ. Дайшалх[ы] ралсалай ээлжээтэ да[...] дүүргэхэеэ гарахын [...] тээ ракетэнүүдые [...] байһан үе.

ТАСС-ай фотохрони[ко].

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО
ХИЛЫН ГААНАҺАА

ХАНОЙ

ИНДОХИТАДТАХИ БАЙЛДААНУУД

ТАСС

Урда Вьетнамай Арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ба сайгон дахуулнуудай армиин хоорондо Кунгчи хото шадар шанга байлдаанууд боложо үргэлжэлһөөр. Һүүлэй үдэрнүүдтэ энэ хэрэмхотоһоо зүүн-урдуурхи, баруунурдуурхи районуудта илангаяа шанга байлдаанууд болоно. АПО агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, сентябриин 17-до эдэ районуудта болоһон байлдаануудай үедэ патриотическа хүсэнүүд дайсанай 450 солдат, офицерые хүлһөөнь буулгаһан. 2 танк һандааһан байха юм.

82 үдэрэй турша соо Куангчи хото шадар боложо байһан байдаануудай үедэ Урда Вьетнамай Арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүд сайгон дахуулнуудай сэрэгүүдые һамна бута сохиһон байна гэжэ АПО агентство мэдээсэнэ.

Июниин 28-һаа сентябриин 16 хүрэтэр болоһон байлдаануудай үедэ патриодууд сайгон армиин 24 мянган солдат, офицерые, тэдэнэй дундаһаа 11 мянган парашютистнүүдые, 12 мянган далайн ябаган сэрэгшэдые хүлһөөнь буулгаһан байна гээд мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ. Энэ үе соо патриодууд американ 180 самолёдые буудажа унагаагаа, сэрэгэй 240 машина, тэдэнэй дундаһаа 90 танк ба бронетранспортёр, артиллериин 220 түхеэрэлгые һандааһан, дайсанай 6 корабль уһанда шэнгээһэн байна. Эдэ байлдаанай үедэ сайгон 2 бригада, 11 батальон, 39 рото ехэ гээлтэ хоролтодо ороһон байха юм.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Һүүлэй үдэрнүүдтэ түбэй эрье шадарай нютагуудта, Модук, Бато хотонуудай райондо шанга байлдаанууд болоно. Патриодууд дайшалхы ябуулгануудаа улам эдэбхижүүлэн, Модук хотоһоо баруун-урдуур 1,5 километртэ байдаг сэрэгэй «Луугай гүбээ» гэжэ шухала баазые эзэмдэн абаа гээд американ информационно агентствэнүүд дамжуулна.

ХАНОЙ

АМЕРИКАН ГУРБАН ЛЕТЧИК СҮЛӨӨЛЭГДЭБЭ

ТАСС

Вьетнамай Демократическа Республикын нютагуудта добтолходоо, буудагдажа унагаагдаһан американ гурбан лётчигые сүлөөдэ табилгын ёһолол эндэ болоо. Тэдээндэ һайнаар хандаһанайнь түлөө, дайнай гасалан зоболонгые вьетнам арадай бэе дээрээ үзэжэ байһан сагта тэдэниие сүлөөдэ табиһанайнь түлөө США-гай пилодууд М. Гартли, Н. Чарльз, Э. Элиас гэгшэд ДРВ-гэй арадта, правительствада гүнзэгы сэдьхэлһээ баяр хүргэбэ.

Эб найрамдал ба үнэн зүб ябадалые хамгаалха арадай нэгэдэлэй зүгһөө зорюута Ханойдо ерэһэн американ делегацида пилодуудые дамжуулан үгэхэ тухай американ арадтай һаналаа нэгэдэлгын Вьетнамдахи комитедэй секретарь Буи Тхи Кам соносхоо. «Манай лётчигуудые сүлөөдэ табиһан ушарые зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлэн, баяр баясхалантайгаар угтанабди, маанадта даалгагдаһан харюусалгые гүнзэгыгөөр мэдэрнэбди», — гэжэ делегациин түлөөлэгшэ Кора Вейс хэлэбэ. «Энэ дайе болюулаа һаа, плендэ абтаһан бүхы хүнүүд табигдажа, Эхэ орондоо бусаха байна, — гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

М. Гартлиин эхэ, Н. Чарльзай һамган энэ ёһололдо хабаадалсаһан байна.

Вьетнамай Арадай армиин главна политическэ управлениин захиралтаар американ гурбан лётчик сүлөөлэгдөө.

ВАШИНГТОН

Г. КИССИНДЖЕРЭЙ ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

ТАСС

Национальна аюулгүйн асуудалнуудаар США-гай президентын туһалагша Г. Киссинджер эндэ пресс-конференци хэбэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй Москвада хэһэн хөөрэлдөөндэнь энэ пресс-конференци зорюулагдаһан байгаа.

США-гай президент Р. Никсонэй Советскэ Союзай хүтэлбэрилэгшэдтэй хэһэн хөөрэлдөөнүүд тухай совет-американ хамтын коммюнике дотор табигдаһан бүхы асуудалнууд Л. И. Брежневтэй хэһэн хөөрэлдөөнүүдтэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна гэжэ Г. Киссинджер тэмдэглээ.

Л. И. Брежневтэй хэһэн хөөрэлдөөмнн дүн хамта 21 час эзэлхэдээ, үнэн зүрхэнэй, үгэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрһэн байна гээд Г. Киссинджер мэдүүлбэ.

СССР ба США-гай хоорондохи худалдаа наймаанай, экономическа харилсаанууд тухай асуудал эдэ хөөрэлдөөнүүдэй үедэ зүбшэлэгдэһэн байгаа гэжэ президентын туһалагша хэлээ.

Аюулгүйн ба харилсан ажаллалгын асуудалаар ниитэ Европын зүблөөе зарлаха тухай асуудал Москвада зүбшэн хэлсэгдээ гэжэ Г. Киссинджер, Европодохи аюулгүйн асуудалнууд тушаа хэлэхэдээ, мэдээсэбэ. Советскэ Союзай мэдэ[э]э болоһон хараа баримтын ёһоор, Европодохи аюулгүйн байдалай асуудалнуудаар бэлэдхэлэй уулзалга энэ жэлэй һүүл багта болохо ёһотой гэжэ тэрэ һануулаа.

Москвада хэгдэһэн шухала хараа бодолые мүнөө США союзнигуудтаа зүбшэлжэ байна гээд Г. Киссинджер мэдүүлбэ. Эдээниие һайнаар хаража үзэхэ шухала. Тиимэһээ «энэ талааршье гайхамшаг амжалта туйлаабди» гэжэ хэлэхэдэ зүйтэй байна гээд Г. Киссинджер тэмдэглэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй уулзахадаа, стратегическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха тухай хөөрэлдөөнүүдые һэргээлгэтэй нягта холбоотой асуудалнууд зүбшэлэгдэһэн байна гэжэ Г. Киссинджер соносхоо. Ракетэһээ хамгаалалта хэхэ түхеэрэлгэнүүдые хизаарлаха тухай СССР ба США-гай хоорондын договор, стратегическэ добтолхы зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлахын тула зарим хэмжээнүүдые абаха тухай саг зуурын хэлсээ баталалгаар хөөрэлдөөнэй түрүүшын шата дүүрээ һэн. «Хөөрэлдөөнэй хоёрдохи шата бүри һайн дүнгүүдтэй байха аабза гэжэ һананабди, — гээд Г. Киссинджер тэмдэглээ. — Урдандаа агууехэ гүрэнүүдэй хэзээдэшье зүбшэн хэлсээгүй байһан асуудалнуудаар хөөрэлдөөнүүдые [хэ]жэ, үнэтэ дүй дүршэлтэй болообди... Стратегическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха тухай хөөрэлдөөнэй хоёрдохи шата эб найрамдалай хэрэгтэ ехэ туһа нэмэри хэхэ байна».

Түрүүшын шатынхида орходоо, бүри орёо асуудалнууд хөөрэлдөөнэй хоёрдохи шатада хабаадагшадай урда табигдаха байна гээд президентын туһалагша зааба.

Москвада болоһон хөөрэлдөөнүүдэй үедэ Вьетнамай асуудалаар һанамжануудаа хоёр тала хэлсэһэн байна гээд Г. Киссинджер тэмдэглээ. «Уласхоорондын хэрэгүүдтэ Советскэ Союзай өөрын тодорхой ушар баримтатай байһаниинь ойлгосотой ааб даа, — гэжэ тэрэ хэлээ. — Вьетнам тушаа тэрэнэй хараа бодол манайхиһаа тад ондоо байна».

Вьетнамай асуудалаар дүрбэн гүрэнэй зүблөөндэ хабаадалсажа байһан ДРВ-гэй делегациие толгойлогшын тусхай советник Ле Дык Тхотой, делегациие толгойлогшо Суан Тхюитэй сентябриин 15-да Парижда уулзааб гээд Г. Киссинджер, корреспондентнүүдэй асуудалда харюусахадаа, баталба. Эдэ хөөрэлдөөнүүдэй удхые элишэлэн нээхэеэ президентын туһалагша арсаһан байна.

ФРГ-гэй канцлер Вилли Брандтай, Франциин президент Жорж Помпидутай, Англиин премьер-министр Э. Хидтэй уулзажа, хөөрэлдэһэн тухайгаа Г. Киссинджер пресс-конференциин түгэсхэлдэ дурадхаба.

БЕЙРУТ

ИЗРАИЛИИН ДЭЭРМЭШЭ СЭРЭГШЭДЭЙ ЗЭРЛИГ МУУХАИ ЯБУУЛГАНУУД

ТАСС

Ливанай газар дээрэ Израилиин эзэрхэг түримхэйшүүл үхэл тахал үүдхэнэ, зэрлиг муухай ябуулгануудые хэнэ.

Аль-Кана тосхондо олон байрын гэрнүүд һандаргагдаа. Үхэһэн хүнэй бэенүүд эндэ тэндэ хэбтэнэ. Һуурин тосхониие эзэлһэн Израилиин солдадууд байшан бүхэниие нэгжээ, гэжэ тосхондо ажаһуугша Хуссейн Атийе хөөрэбэ. Дээрмэшэ сэрэгшэдэй эндэһээ гаража ошомсоор Израилиин самолёдууд һууриниие зэрлиг бүдүүлигээр бомбодоһон байна. Олон зон алуулаа. 22 байрын гэр һандаргагдаа.

Айната тосхондо Израилиин солдадууд таряашадай 17 гэр тэһэлһэн, амгалан гурбан зониие алаһан байна. Жуэйя тосхондохи почто, һургуули һандаргагдаа.

МАДРИД

ХҮДЭЛМЭРИШЭД ТЭМСЭЛЭЭ ҮРГЭЛЖ ЭЛҮҮЛЬЭЭР

ТАСС

«Ситроен-Испания» гэжэ фирмын автомобилиин заводой хүдэлмэришэдэй буһалгаан Виго хотодо боложо үргэлжэлһөөр. Тус хотын промышленна бусад предприятинууд ажалшадай буһалгаае дэмжэбэ. Предприятиин эзэдэй гурим буса ябуулгаһаа боложо, ажалһаа гаргагдаһан нүхэдөө һөөргэнь оруулхын тула 15 мянга гаран буһалгаалагшад тэмсэл хэнэ.

Автомобиль бүтээгшэдэй буһалгаае засагаархид «хуулитабэшэ» гэжэ соносхоһон байгаа. Энээнэй үндэһөөр «һүйдхэлтэ ябуулга» хэбэт гэжэ гэмнэн, 66 хүниие барижа тушагаа.

Эдэ үдэрнүүдтэ Виго хото сэрэгэй лагерь шэнгеэр үзэгдэнэ. Полициин отрядууд үдэр, һүни илгадгүй хотын үйлсэ гудамжануудаар һүндэлнэ.

Виго хотодо ажалшад болон зэбсэгтэ полицинхидэй хоорондо хёмороонууд болобо. Шархатаһан хүнүүдшье бии. Тиигэбэшье полицинхидай хашалта харшалалтанууд буһалгаалагшадай зоригыень мохооногүй.

ТОКИО

Японой түмэр замшадай тэмсэл

ТАСС

Японой түмэр замай олохон магистральнуудаар поезднууд ябанагүй.

Түмэр замшадай хоёр ехэ профсоюзай тэмсэлһээ энэ болоно.

Япон ажалшадай хабарай тэмсэлдэ хабаадалсаһанайнь түлөө профсоюзуудай 10 мянган эдэбхитэдтэ зэмэ тохохо тухай шиидхэбэри захиргаанай гаргаһыень буруушаажа, эсэргүүсэлтын хүдэлөөе Гүрэнэй түмэр замай хүдэлмэришэдэй Бүхэяпоной профсоюз, Гүрэнэй түмэр замай машинистнуудай Бүхэяпоной профсоюз сентябриин 14-дэ эхилбэ.

ЛОНДОН

ЗҮРИШЭЛДӨӨТЭЙ БАЙҺААР

ТАСС

Японой правительствын толгойлогшо Танакатай хөөрэлдөө хэхын тула Англиин премьер-министр Хит Токио орохоёо мордобо. Англиин премьер-министр дүрбэн үдэрэй турша соо эндэ аяншалха юм.

Һүүлэй үедэ хоёр ороной хоорондохи экономическа харилсаа холбоонууд улам зүришэлдөөтэй болоһон байгаа. Гансал Европын, Азиин, дэлгүүр дээрэ бэшэ, харин түрэл орондонь Англиин эдлэл хэрэгсэлнүүдые Японой монополинууд түрижэ гаргажархиһан байха юм. Үнгэтэ телевизор, электронно түхеэрэлгэ, хэмэл утаһа, автомобиль, шарикоподшипник бүтээн гаргалгаар Японой фирмэнүүд һүүлэй үедэ туйлай ехэ амжалта туйлаа.

Нёдондо жэл Японой эд бараа, элдэб хэрэгсэлнүүдые Англида худалдалга 1,5 дахинаар үргэдэһэн байна. Харин тиихэдэ Англиин промышленность эдлэл хэрэгсэлнүүдээ газаашань гаргажа худалдаха талаар урагшаа алхам хээгүй байна.

БЕЙРУТ

ЗЭРЛИГ ААША ЯБУУЛГА ҮРГЭЛЖЭЛЬӨӨР

ТАСС

Ливанда эсэргүүтээр Израилиин дээрмэшэ сэрэгшэдэй хэһэн эзэрхэг түримхэй ябуулганууд тухай баримтанууд үдэрһөө үдэртэ улам үргэнөөр элирхэжэ байна. Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, бронетанкова частьнуудай, авиациин, артиллериин дэмжэлгэ, туһаламжаар Израилиин 15 мянган солдат Ливанай урда районууд руу 32 километрэй зайда нэбтэрэн оробо. Израилиин сэрэгэй катернууд Ливанай уһа руу Тир шадараар ороһон байна. Израилиин сэрэгшэд ба Ливанай армиин хоорондо болоһон байлдаанууд 12 часай турша соо үргэлжэлөө. Ливанай армиин 61 хүн хүлһөө буулгагдаа, шархатуулагдаа, һураггүйгөөр үгы болоо.

Израилиин 18 хүн алуулһан, 9 танк һандаагдаһан байна гээд Ливанай армиин коммюнике дотор тэмдэглэгдэнэ.

Израилиин авиациин зэрлиг бүдүүлиг добтолгонуудһаа уламжалан, 150 гаран байрын гэрнүүд һандаргагдаһан, хэдэн хүүргэ тэһэлэгдэһэн байха юм. «Скайхок», «Фантом» түхэлэй хэдэн арбаад самолёт эдэ добтолгонуудта хабаадуулагдаа. Ливанай 15 һуурин тосхондо Израилиин сэрэгүүд добтолһон байна.

СТОКГОЛЬМ

ШВЕЦИИН САМОЛЕТ БУЛЯАН АБАҺАН ТУШАА

ТАСС

Швециин түрмэнүүдтэ хаагдажа байһан долоон хорвадые, тэрэ тоодо Югославиһаа Стокгольмдо байдаг элшэн сайдые алаһанайнгаа түлөө сүүдлүүлэн хаагдаһан хоёр хорват һүйдхэлшэниие Швециин правительство сүлөөлбэ. Сентябриин 15-да Швециин 90 пассажиртай самолёдые эзэмдээд, Мальмё хотодо буулгаһан хархис үзэлтэй бүлэг хорват хүнүүдэй эрилтээр иимэ шиидхэбэри абтаһан байна. Хэрбээ эрилтыемнай дүүргээгүй һаатнай, самолёдые тэһэлхэбди гэжэ агаарай дээрмэшэд заналта хэһэн байгаа. Түрмэһөө гаргагдаһан хүнүүд буляан эзэмдэгдэһэн самолёдто һуулгагдаба. Гэбэшье һүйдхэлшэд 1 миллион крон түлэхэ шэнэ эрилтэ табиһан байха юм. 500.000 крон правительство түлөө гэжэ Швециин телеграфна бюро мэдээсээ. Тиигэһэнэйнь һүүлээр пассажирнууд самолёдһоо буулгагдаһан байна.

Хархис үзэлтэй бүлэг хорват хүнүүдэй буляан эзэмдэһэн самолёт сентябриин 16-най үглөөгүүр Мальмё хотын аэродромһоо дэгдэжэ, баруун-урагшаа шэглэн ниидэбэ.

Буряад зүжэгүүд— Улаан-Баатарта

Х. Намсараевай нэрэмжэтэ гүрэнэй буряад драмын театрай коллектив Монголой Арадай Республика айлшаар ошоод, Монгол ороной ниислэл Улаан-Баатар хотодо түрүүшынгээ уулзалгануудые үнгэргэжэ эхилбэ.

Хүршэ Буряадай республикын искусстватай монгол арад үнинэй танил юм. Тиимэһээ үндэһэн буряад хэлэн дээрэ табигдаха зүжэгүүдые һонирхон харахань дамжаггүй бэлэй.

Буряадай гүрэнэй драмтеатрай коллективэй Улаан-Баатар хүрэжэ ерэхэһээнь хоёр урид ямар зүжэгүүдэй хэдыдэ табигдаха тухай соносхолнууд хотын гудамжануудта үлгөөтэй, билетүүд урид худалдагдаһан байгаа.

Түрүүшын уулзалга «Тайшаагай ташуураар» эхилээ һэн. Нацагдоржын нэрэмжэтэ гүрэнэй драмтеатр соо хүнүүд багтажа ядатараа суглараа. МНР-эй соёлой министр нүхэр Ахмед хүндэтэ айлшадаа маша халуунаар амаршалан, гастролёо амжалтатай үргэлжэлүүлхыень хүсөө. Удаань хоёр гүрэнэй Гимн гүйсэдхэгдөө. Түрүүшын зүжэг—«Тайшаагай ташуур» хараһан олон нүхэдтэеэ ярилдаа һэм. Барандаа буряад зүжэгые һонирхоһон, буряад артистнарай наадые һайхашаан хараһаа мэдүүлээ һэн.

Удаадахи үдэрнүүдтэ табигдаһан «Улаахан пуласадтай уляангирхамни», «Эдрээ» гэжэ зүжэгүүд мүн лэ амжалтатай үнгэрһэн байна.

Эдэ бүхы зүжэгүүдые би Улаан-Үдэдэ хараһаншье һаа, Улаан-Баатарта табигдахадань бүри һонирхон харааб. Буряадай республикын ниислэл хотодо һуража, гурбан жэл байһан түла буряад драмын театрай коллективэй түлөө тэндэ сэдьхэлээ хүдэлгэжэ байһанаа мэдүүлхэ дурам хүрэнэ.

Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ гүрэнэй буряад драмын театрай коллектив МНР-тэ һайн лэ аяншалжа ябана.

Буряадай артистнарые үшөө Хэнтэйн, Дорнотын, Сэлэнгын аймагуудай, Дархан хотын ажалшад хүлеэнхэй.

ЭНХБОЛД,
Зүүн-Сибириин соёлой институдай 4-дэхи курсын студент.

Баян дэлгэр байдалай гэршэ

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүү хонишод Енхобо Ринчинович Балданов, Цурбо Самбуевич Галданов гэгшэд «Москвич», «Запорожец» маркын хүнгэн машинануудые һаяхан худалдан абаба.

Ажахын түрүү хонишод жэл бүри түл түрэсээ нэмээжэ, олон хурьга абажа ябадагаараа Сэлэнгынгээ аймаг дотор суурхуулһаар үнинэй юм.

Суттаа ажахын баялиг арбадхалсажа ябадаг Балдановтанай бүлэ мүнөө «Москвич» машинатай болонхой. Үмсынгөө хүнгэн машиные Енхобо Балдановай нүхэр Дэмбрэл Галсановна жолоододог юм. Тэрэ урдань колхоздоо трактористаар ажалладаг байһан.

Мүн аймагай бусад ажахынуудай түрүү малшад, механизаторнууд, таряашад һүүлэй үедэ үмсэ дээ машина олоороо абадаг болоно байнхай.

Ц. БАЛДАНСЭ.

АГНУУРИ ЭХИЛХЭНЬ

Яруунын нуур соөрэмүүдтэ намар-үбэлэй агнууриин хаһа эхилхэ ойртобо. Загаһа агнагшад мүнөө губшуур, гүльмэеэ бэлдэжэ, заримыень шэнээр түхеэржэ байнхай. Гүльмэ нэхэдэг Н. Белоусов, Н. Иванов, А. Головин гэгшэд үдэр бүриингөө даабари 20—30 процентээр үлүүлэн, һайн шанартай гүльмэнүүдые загаһашадтаа бэлдэнэ.

Мүльһэ соолдог тусхай зэмсэгүүдые бэлдэдэг түмэршэ дархан Н. Байбородин, балташан Г. Шитин гэгшэд эрхимээр шэрээгдэһэн түмэрөөр хэдэн олон салир болон бусад түхеэрэлгэнүүдые бэлдэбэ.

Заводой барилгашадай бригада эдэ үдэрнүүдтэ хамтынгаа байра, загаһа тушаажа абадаг пунктынгаа байра байдал һэльбэн заһабарилжа, сум түбхинүүлһэн байна.

— Манай заводой коллектив загаһа бариха хахад жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэһэн юм. Һаяар эхилхээ байгаа агнууриингаа хоёрдохи хахадай түсэбые мүн лэ үлүүлэн дүүргэхээр загаһашаднай эрмэлзэнхэй. Тиин түсэбһөө гадуур 200-гаад центнер загаһан баригдаха юм,— гэжэ заводой директор В. К. Орлов хөөрэнэ.

В. БАЙБОРОДИН.

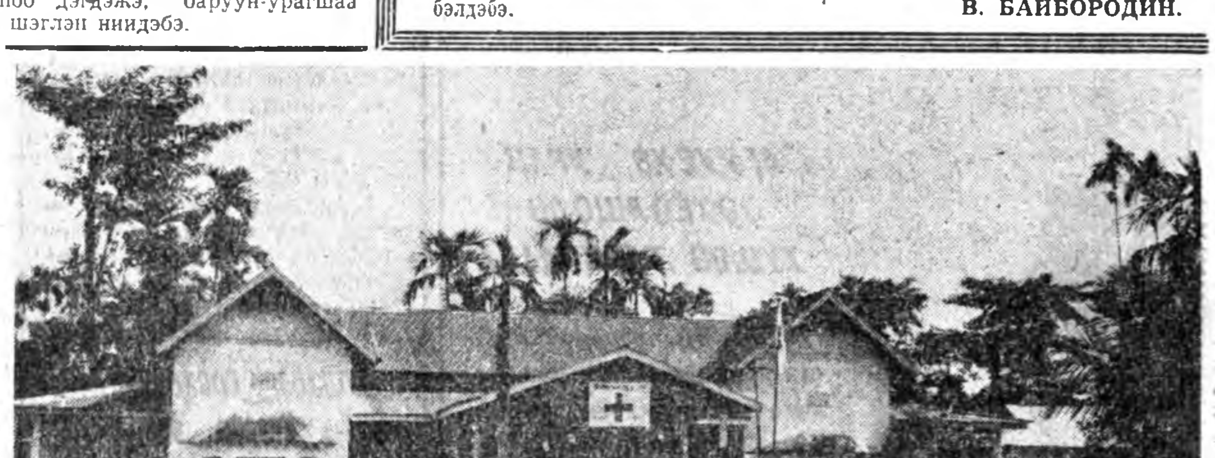

Бангладешэй арад зондо туһаламжа үзүүлхэ талаар Уласхоорондын Улаан Хэрээһэн ехэ ажал хэнэ. Улаан Хэрээһэнэй Совет бүлгэм энэ ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Хүүгэдтэ витаминтай һү түлөөһэгүйгөөр хубаажа үгэхэ, мянга гаран пункт, хэдэн больница, хубсаһаар, түрүүшын хэрэглэлэй эд бараагаар хангаха пунктнууд залуу республикада нээгдээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан Хэрээһэнэй Сунамчанджадахи пункт.

ТАСС-ай фотохронико.

ДАМАСК

ООП-ой ГҮЙСЭДХЭХЭ КОМИТЕДЭЙ МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Сиридэ, Ливанда эсэргүүгээр Израилиин хэһэн эзэрхэг түримхэй ябуулгануудһаа уламжалан, Дүтын Зүүн зүгтэхи райондо тохёолдоһон байдалые Палестинын Сүлөөлэлгын эмхиин (ООП) гүйсэдхэхэ комитет Дамаскда болоһон заседанинууд дээрээ зүбшэн хэлсэбэ.

Мюнхендэ «Хара сентябрь» гэжэ эмхиин түлөөлэгшэдэй хэһэн харата ябуулгануудай түлөө харюусалгые ООП бэе дээрээ даажа абахагүй; Сири ба Ливанда эсэргүү эзэрхэг түримхэй ябуулгануудаа сагааруулхын тула Израиль, баруун оронуудай империалис хүсэнүүд энэ уршагта үйлэ хэрэгые үүдхэһэн байна гэжэ комитедэй мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Палестинын араб арадай тэмсэлые дараха зорилго урдаа табиһан Израилиин, США-гай хархис түсэбүүдые буруу һүргэхын тула һэримжэтэй байхыень, бүхы хүсэ шадалаа эл сүүлхыень ООП-ой гүйсэдхэхэ комитет араб арадые уряалба.

«БАЙГАЛ» ЖУРНАЛА[Й] ЭЭЛЖЭЭТ[Э] НОМЕР

Буряадай АССР-эй уран [зохёол]шодой холбооной үмэһэ[...] һарадаа нэгэ удаа гарадаг [«Бай]гал» гэжэ уран зохёолой [...] тэ-улас түрын журналай [...] 4-дэхи номер хэблэлһээ г[араа].

Энэ номой түрүүшын [...] «Эгэшэ дүүнэрэй энэрхы [...] гэһэн юрэнхы гаршаг доро [...] лковскиин «Шэнэ байрада [...] тухай литейщик Иван Ко[...] хөөрөөн» гэжэ шүлэгөөр н[...] Сергей Есенинэй «Үхэрш[...] тя, тэрэнэй комиссард[...] үнеэдэй орон тухай үльгэр[...] һонирхолтой зохёол энэ [...] тунхаглагдаһан байна. [...] Парновой «Хүрэл хүрэг» г[...] жын үргэлжэлэл, болон Дор[...] дынеевэй «Түмэр замшад[...] очерк уншагшадай һонорт[...] даа.

Агын уран зохёолой н[...] 25 жэлэй ойдо зорюулагда[...] лэг номерто үгтэһэн байна[...] най Ага нютагһаа урган [...] элитэ уран зохёолшод [...] ринчин Намжилон, Чой[...] Базарон, Дарижаб Дамдинов[...] со Тумунов, Жамьян Ба[...] бон, Даширабдан Бат[...] Балдан Санжин, Цырен[...] Бадмаев, Чимитрыгзен На[...] Шираб-Сэнгэ Бадлуев болон[...] дые хэн мэдэхэгүйб. Автор[...] партийна литературын хурс[...] үгые дээрэ үргэн, алхама[...] худэр найдамтай болгох[...] лоо. арад зонойнгоо ажал [...] дые, хүнүүдэй сэдьхэл [...] уран һайханаар, тодо [...] харуулхын түлөө шармай[...] доно» гээд литературна н[...] хүтэлбэрилэгшэ Арсалан [...] лон оролто үгэ соогоо [...] Эхилэн бэшэгшэдэй олон [...] зохёолнууд энэ бүлэгтэ [...] даа.

«Д. Банзаровай түрэһөөр[...] жэлэй ойдо» гэһэн гарша[г] үгтэһэн Буряадай түрүүшы[н] дэмтын тунхаглагдаагүй [...] олоной һонирхол татаха [...]

Журналай айлшан боло[...] гар арадай поэтесса Лили[я] фановагай шүлэгүүд тунха[глагда]ба.

«Шэнжэлэл, шүүмжэлэл» гаршаг доро Иннокентий Ки[...] мад уран зохёолшо Дамба [...] нимаевай ажабайдал, ажал [...] га тухай дэлгэрэнгыгээр [...] «Шэнэ Монгол дуунууд» гаршаг доро «Хэтэдээ мүн[...] даг һаа», «Гарай арбан х[...] «Хүнэй үри» гэхэ мэтэ у[...] гэмэ уянга дуунууд бии.

В. Сергеевэй «Үүлэнэй һара» гэжэ романай [...] хуби, мүн «Хараасгай» гэ[...] бүүдэй дэбтэр, ажабайдала[...] дунданууды шүүмжэлһэн [...] ёгто долгин» тус номерто т[...] лагдажа, уншагшадай ан[...] табигдаа.

ПРАВДА БУРЯ[ТИИ]

Нэгэдэхи хуудаһанда. [...] эй Верховно Соведэй [...] В. А. Кириллинэй [...] ТАСС-ай һүүлшын һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. [...] лан ба хүнүүд» гэһэн [...] грибовэй репортаж. «Ов[...] далдалгын дүтүү дундану[...] В. Окунёвой статья. [...] В. А. Кириллинэй элидхэ[...] гэсхэл.

Гурбадахи хуудаһанда. [...] сараевай замай тэмдэглэ[...] гэлжэлэл. Хилын саанаһа[...]

Дүрбэдэхи хуудаһанда. [...] тын һонин.

ЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАМ[МА]
УЛААН-ҮДЫН СТУ[ДИ]

18.00—«Свидетельств[о] миссар» — телевизионн[о доку]ментальна фильм. 18.30 — [...] рагшадта зорюулагдаһан [...] ментальна фильм. 18.45 — [...] дүтый хвастунишка» — [...] фильм. 18.55 — Телепа[...] 19.15 — «Вятская гармо[шка]» телеочерк. 19.30—«Арад[ай уни]верситедүүдэй» ажалай а[...] гадэ зорюулагдаһан дам[...] 19.50 — «Прежде всего [...] — телевизионно докуме[нтальна] фильм. 20.50 — «Факел» [...] луушуулда зорюулагдаһан [про]грамма. «Хүн ба хуули». [...] — «Всадники» гэһэн теле[визионно] но уран һайханай фильм [...] сери).

Редакторай орлогшо С. С. ЦЫРЕНДОРЖ[ИЕВ].

● «БУРЯАД ҮНЭН» ● 1972 оной сентябриин 20. ● 4-дэхи хуудаһан ● Типография управления по печати при Совете Министров БурАССР Н-033727. Заказ №